

**Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Ústav ekonomických věd**

Nezákonně získané výnosy a boj proti jejich legalizaci

Denisa Hájková

**Bakalářská práce
2018**

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Denisa Hájková**
Osobní číslo: **E15131**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná ekonomika a správa: Ekonomika pro kriminalisty a cel-
níky**
Název tématu: **Nezákonně získané výnosy a boj proti jejich legalizaci**
Zadávací katedra: **Ústav ekonomických věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Záměrem práce je objasnění podstaty legalizace výnosů z trestné činnosti a rovněž jejich hlavních rysů a znaků. Dále bude rozpracován proces praní špinavých peněz spolu se samotnými účastníky. Tato problematika bude právně vymezena. Cílem práce bude analýza preventivních opatření používaných v České republice.

Osnova:

- Definování základních pojmů a právní vymezení.
- Proces praní špinavých peněz a jeho účastníci.
- Způsoby odhalení a organizace zabývající se touto trestnou činností.
- Analýza preventivních opatření.

Rozsah grafických prací: -
Rozsah pracovní zprávy: cca 35 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:

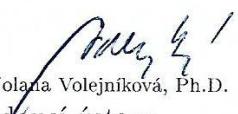
LIŠKA, P. Praní špinavých peněz v České republice. Praha: Radix, 1997. ISBN 80-86031-09-8.
NOVOTNÝ, F. RŮŽIČKA, M. a kol. Trestní kodexy, Trestní zákon, trestní řád a související předpisy (komentář). Praha: Eurounion, 2002. ISBN 80-7317-009-4.
POWIS, R. E. Jak se perou špinavé peníze. Praha: Victoria Publishing, 1992. ISBN 80-85605-32-5.
ROBINSON, J. Pánové z prádelny špinavých peněz. Přeložili L'ubica Jindrová a Štěpán Jindra. Praha: Columbus, 1995. ISBN 80-85928-06-X.
REZKOVÁ, M. Zákon proti praní špinavých peněz: s komentářem a příklady. 2.vyd. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-733-1.
TVRDÝ, J. BÁRTOVÁ, A. Zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu a předpisy související: Komentář. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-099-7.
VONDRÁČKOVÁ, A. Boj proti praní peněz v EU. Praha: Univerzita Karlova v Praze - Právnická fakulta, 2016. ISBN 978-80-8797-549-7.

Vedoucí bakalářské práce:
Ing. Simona Pichová, Ph.D.
Ústav ekonomických věd

Datum zadání bakalářské práce: 1. září 2017
Termín odevzdání bakalářské práce: 30. dubna 2018

doc. Ing. Romana Provozničková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 1. září 2017

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako Školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 9/2012, bude práce zveřejněna v Univerzitní knihovně a prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 30. 4. 2018

Denisa Hájková

PODĚKOVÁNÍ:

Tímto bych ráda poděkovala svému vedoucímu práce Ing. Simoně Pichové, Ph.D. za její odbornou pomoc, cenné rady a poskytnuté materiály, které mi pomohly při zpracování bakalářské práce. Děkuji také své rodině za veškerou podporu po celou dobu studia.

ANOTACE

Tato bakalářská práce se věnuje problematice výnosů z trestné činnosti a způsobům, jak bojovat proti jejich legalizaci. Teoretická část definuje základní pojmy a teorie související se samotným procesem praní špinavých peněz. Praktická část analyzuje současná preventivní opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti používaná v České republice.

KLÍČOVÁ SLOVA

Legalizace výnosů z trestné činnosti, praní špinavých peněz, podezřelý obchod, proces zastření původu peněz

TITLE

Illegally received revenues and the fight against legalization

ANNOTATION

This bachelor thesis deals with the innovation capacity of the company and its ways of improving it. The theoretical part defines the basic concepts and theories related to innovations. The practical part describes the course of concrete innovation in the company and compares its impacts and possibilities of improvement.

KEYWORDS

Legalization of revenues from criminal activity, money laundering, suspect deal, process for shadowing origin of money

OBSAH

ÚVOD.....	11
1. ORGANIZOVANÝ ZLOČIN.....	12
1.1. VZNIK A ČINNOSTI ORGANIZOVANÉHO ZLOČINU V ČR	12
1.2. VÝSKYT ORGANIZOVANÉHO ZLOČINU V ČR.....	13
2. PRANÍ ŠPINAVÝCH PENĚZ	15
2.1. DEFINICE.....	15
2.2. HISTORIE A VZNIK PRANÍ ŠPINAVÝCH PENĚZ	16
2.3. RYSY A ZNAKY PRANÍ ŠPINAVÝCH PENĚZ	17
2.4. FÁZE PRANÍ ŠPINAVÝCH PENĚZ.....	18
2.4.1. 1. fáze – namáčení	19
2.4.2. 2. fáze – namydlení.....	20
2.4.3. 3. fáze – ždímání.....	21
2.5. PRÁVNÍ VYMEZENÍ V ČR.....	22
2.5.1. Zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu	22
2.5.2. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník	23
3. BOJ PROTI LEGALIZACI VÝNOSŮ Z TRESTNÉ ČINNOSTI	25
3.1. INSTITUTE ČINNÉ V BOJI PROTI LEGALIZACI VÝNOSŮ Z TRESTNÉ ČINNOSTI.....	25
3.1.1. Finanční analytický úřad	25
3.1.2. Útvar pro odhalování organizovaného zločinu SKPV	29
3.1.3. Útvar odhalování korupce a finanční kriminality SKPV	29
3.1.4. Národní centrála proti organizovanému zločinu SKPV	30
3.1.5. Národní protidrogová centrála SKPV PČR.....	32
3.1.6. Česká národní banka.....	32
3.2. MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE	34
3.2.1. Finanční akční výbor	34
3.2.2. Moneyval.....	35
3.2.3. Světová banka a Mezinárodní měnový fond	38
3.3. MEZINÁRODNĚ PLATNÉ PRAMENY PRÁVNÍ ÚPRAVY	38
3.3.1. Úmluva OSN proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami	38
3.3.2. Úmluva o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosů ze zločinu	39
3.3.3. Úmluva OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu	40
3.3.4. Ochrana bankovního systému před jeho zneužitím pro praní peněz	40
3.4. PRAMENY PRÁVNÍ ÚPRAVY PLATNÉ V RÁMCI EVROPSKÉ UNIE	40
3.4.1. Směrnice Rady č. 91/308/EHS o předcházení zneužití finančního systému k praní peněz	41
3.4.2. Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2001/97/ES pozměňující Směrnici Rady č. 91/308/EHS	42
3.4.3. Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2005/60/ES	42
3.4.4. Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/849.....	43
4. ANALÝZA PREVENTIVNÍCH OPATŘENÍ	44
4.1. IDENTIFIKACE KLIENTA	46
4.2. KONTROLA KLIENTA	46
4.3. PODEZŘELÝ OBCHOD.....	46
4.4. POLITICKY EXPONOVANÉ OSOBY.....	47
ZÁVĚR.....	48
POUŽITÁ LITERATURA	50
SEZNAM PŘÍLOH.....	56

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Výsledky analytické činnosti FAÚ za roky 2012 - 2017	27
Tabulka 2: Výsledky kontrolní činnosti FAÚ za roky 2012 - 2017	28

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Graf znázorňující výskyt organizovaného zločinu v ČR za období 2014 - 2017 ..	13
Obrázek 2: Graf znázorňující výskyt praní špinavých peněz v ČR za období 2014 – 2017	14
Obrázek 3: Grafické znázornění procesu praní špinavých peněz.....	18
Obrázek 4: Graf znázorňující výši zajištěných finančních prostředků za roky 2012 až 2017 .	27
Obrázek 5: Graf znázorňující výši pokut vybraných FAÚ za období 2012 - 2017.....	28
Obrázek 6: Schéma znázorňující vznik NCOZ	30
Obrázek 7: Zajištění majetku ze strany NCOZ za období 2016 - 2017 (údaje v mil. Kč)	31
Obrázek 8: Cyklus zobrazující systém kontrol a hodnocení členských států Moneyvalem.....	36
Obrázek 9: Vývoj směrnic platných na území Evropské unie.....	41

SEZNAM ZKRATEK

AML	Anti-money laundering
apod.	a podobně
ARO	Asset Recovery Office (Úřad pro dohledávání majetku z trestné činnosti)
CEÚ	Centrální evidence účtů
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
ČS	Česká spořitelna
EU	Evropská unie
FATF	Financial Action Task Force (Finanční akční výbor)
FAÚ	Finanční analytický úřad
FO	fyzická osoba
IČ	identifikační číslo
KB	Komerční banka, a. s.
konkr.	konkrétně
MF	Ministerstvo financí
MMF	Mezinárodní měnový fond
např.	například
NCOZ SKPV	Národní centrála proti organizovanému zločinu služby kriminální policie a vyšetřování
NPC SKPV	Národní protidrogová centrála služby kriminální policie a vyšetřování
OSN	Organizace spojených národů
OZ	Organizovaný zločin
PČR	Policie České republiky
PO	právnícká osoba
popř.	popřípadě
SB	Světová banka
Sb.	Sbírka zákonů
TČ	trestná činnost
tis.	tisíce
tzv.	takzvaný

ÚOKFK SKPV	Útvar odhalování korupce a finanční kriminality služby kriminální policie a vyšetřování
ÚOOZ SKPV	Útvar pro odhalování organizovaného zločinu služby kriminální policie a vyšetřování
USA	United States of America (Spojené státy americké)

ÚVOD

Organizovaný zločin je problémem rozšířeným po celém světě, a to především z důvodu nesnadného odhalování a pozdějšího dokazování. Jedná se o skupinovou trestnou činnost, jelikož účastníků, popř. pachatelů je vždy skupina, nikoliv jedinec. V organizovaném zločinu jde účastníkům především o dosažení maximálního zisku, avšak s tím, že vynaložené náklady budou co nejnižší.

Danou trestnou činností lze rozdělit na několik podob, mezi které patří i tzv. „praní špinavých peněz“. Hlavním cílem v problematice praní peněz je zastření faktu, že předmětné peníze pocházejí z trestné činnosti, tudíž pachatel potřebuje zajistit legální původ a zahltit veškeré stopy s legalizací související.

Bakalářská práce v první části vysvětluje, co je podstatou organizovaného zločinu, jaké činnosti pod něho lze zahrnout a jak značný je jeho výskyt na území České republiky. Rovněž bude stručně popsán vznik a historie organizovaného zločinu.

Druhá kapitola práce je již věnována samotným nezákonně získaným výnosům, kde jsou definovány základní pojmy a vysvětlena podstata celého procesu praní peněz. Zároveň jsou představeny jednotlivé fáze celého procesu. Problematika je rovněž právně vymezena.

Organizace činné v boji proti praní peněz jsou podrobně popsány ve třetí nejrozsáhlejší kapitole, kde jsou mimo jiné uvedena grafická znázornění výsledků činností na základě výročních zpráv. Představeny jsou organizace působící na území ČR a na mezinárodní úrovni. Součástí jsou i důležité směrnice a úmluvy, které jsou základem pro legislativu v každém zúčastněném státě.

Čtvrtá kapitola obsahuje analýzu nejdůležitějších preventivních opatření, která v současnosti fungují na území ČR, a která používají všechny bankovní a finanční instituce pro odhalení praní peněz.

Cílem práce je představit jednotlivé subjekty bojující proti trestné činnosti praní špinavých peněz, zachytit výsledky jejich činnosti v rozmezí několika let a provést analýzu preventivních opatření, která mají zamezit vzniku trestné činnosti praní peněz.

1. ORGANIZOVANÝ ZLOČIN

V celém procesu praní špinavých peněz figuruje více osob, nikoliv jedinec. Je proto zapotřebí si nejprve objasnit pojem organizovaný zločin, respektive organizovaná zločinecká skupina. Organizovaný zločin je v současné době jednou z největších hrozeb pro společnost, a to především z důvodu, že páchání této trestné činnosti může narušit jak ekonomický, tak politický systém.

Organizovaný zločin lze definovat několika způsoby, přičemž podstata je stále stejná, a to, že je to soustavná činnost, která má vést k dosažení maximálního zisku s vynaložením minimálních nákladů. Avšak finanční zisk není jediný cíl OZ, v neposlední řadě může pachatel mířit k získání nějakého ekonomického, nebo politického vlivu, kterým by mohl ovlivnit fungování nastavených systémů, čímž může dojít i k ohrožení společnosti [10].

Subjektem, který tuto činnost vykonává, je právě organizovaná zločinecká skupina. Trestní zákoník definuje tento termín následovně: „Organizovaná zločinecká skupina je společenstvím více osob s vnitřní organizační strukturou, s rozdělením funkcí a dělbou činností, která je zaměřena na soustavné páchání úmyslné trestné činnosti“ [1].

Asi největším problémem z pohledu institucí bojujících proti těmto trestným činům je fakt, že hranice mezi legálním a nelegálním počínáním je velmi tenká, a proto je obtížné takové činy vůbec objevit a později usvědčit.

1.1. Vznik a činnosti organizovaného zločinu v ČR

Organizovaný zločin se v České republice začal vyskytovat již v počátcích 20. století, avšak největší nárůst této trestné činnosti nastal až v devadesátých letech. Konkrétně po revoluci v roce 1989, kdy se Česká republika stala vhodným útočištěm díky otevření hranic, což způsobilo především snadný převoz zbraní a drog, ale také zvýšený příliv cizinců. Pachatelům v té době také nahrávala tehdejší legislativa, která tuto problematiku neměla příliš dobře ošetřenou, a existovaly v ní jisté mezery [10].

Na rozdíl od dřívějších dob, kdy předmětem organizovaného zločinu bylo hlavně převážení drog, zbraní a osob, je dnes obsah činností této problematiky mnohem rozmanitější. Než ale budou uvedeny, jaké činnosti lze do OZ zahrnout, je zapotřebí si alespoň okrajově zmínit, co hraje v dnešní době v páchání OZ hlavní roli a tím tak napomáhá k hladkému průběhu.

Řeč je o komunikační a informační technologii, která se rozvíjí každým dnem a umožňuje tak pachateli téměř neomezené možnosti, jak nabídnout nelegální zboží (například drogy), či

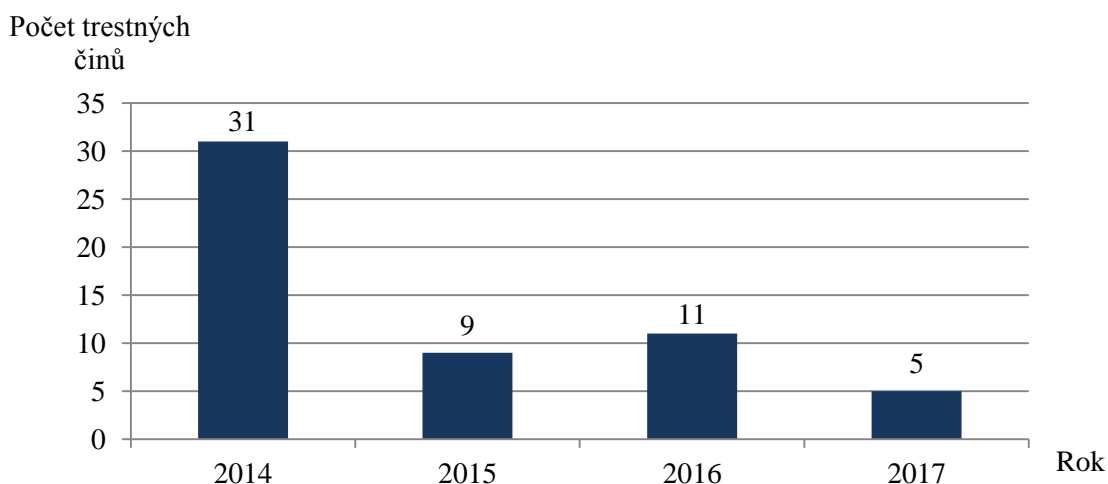
zrealizovat samotnou trestnou činnost. Tyto technologie také umožňují pachateli spolupracovat s osobami za hranicemi České republiky, což je jeden ze znaků OZ, a sice působení na mezinárodní úrovni. Lze tedy říci, že vyspělé komunikační a informační technologie jsou obrovským pomocníkem při páchání organizovaného zločinu.

Jak již bylo zmíněno, v minulosti se organizovaný zločin týkal především obchodu s drogami a zbraněmi. Dnes lze do této problematiky zahrnout i tyto činnosti [10]:

- zorganizování nelegální migrace osob,
- obchodování s lidmi (otrokářství),
- padělání měny, nebo zboží,
- bankovní podvody,
- organizované krádeže automobilů,
- **legalizace výnosů z trestné činnosti.**

1.2. Výskyt organizovaného zločinu v ČR

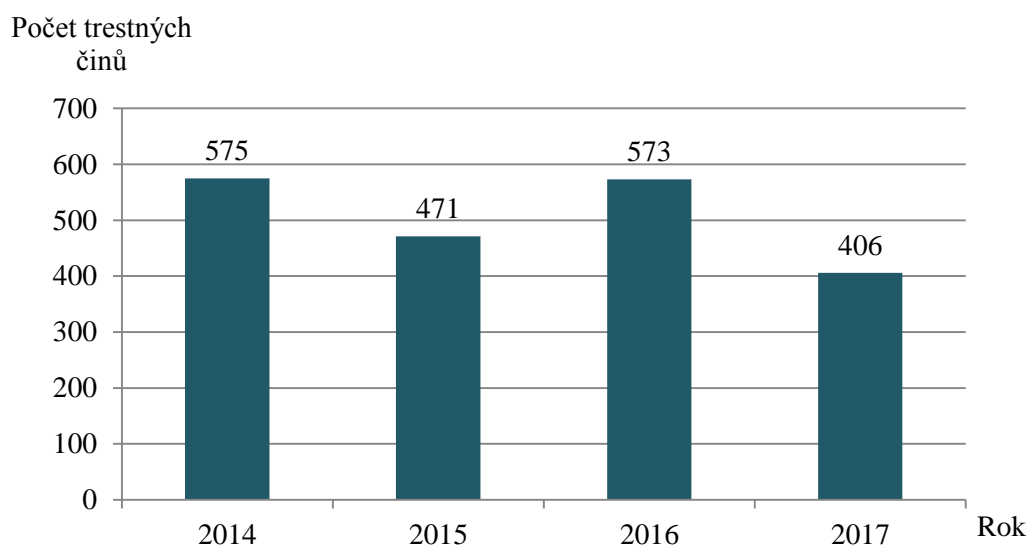
Na rozdíl od zemí, jako je například USA, kde tamní policie řeší zločinecké gangy téměř na denním pořádku, je v České republice výskyt organizovaného zločinu opravdu nízký. Na následujícím Obrázku 1 pak lze vidět počty této trestné činnosti za roky 2014 – 2017. Graf byl zpracován na základě dostupných dat z portálu *Mapa kriminality*, kam Policie ČR pravidelně zveřejňuje počty zjištěných trestných činů, což znamená, že na území mohou operovat další organizované skupiny, na jejichž činnost se dosud nepřišlo.

Obrázek 1: Graf znázorňující výskyt organizovaného zločinu v ČR za období 2014 - 2017

Zdroj: vlastní zpracování podle [23]

Zmíněný portál pak pracuje také s hodnotami tzv. „indexu kriminality“, který udává počet spáchaných trestných činů za zvolené časové období na daném území, přepočtený na 10 tisíc obyvatel (někdy také na 100 tis. obyvatel). Kvůli nízkým počtům výskytu organizovaného zločinu je po přepočtení na 10 tis. obyvatel index kriminality ve všech znázorněných letech roven nule. Pro srovnání je na Obrázku 2 znázorněn výskyt trestné činnosti praní špinavých peněz. Zde jsou hodnoty oproti OZ značně vyšší, nicméně index kriminality se zde stále pohybuje kolem nuly, a to v rozmezí 0,4 – 0,5.

Obrázek 2: Graf znázorňující výskyt praní špinavých peněz v ČR za období 2014 – 2017

Zdroj: vlastní zpracování podle [23]

2. PRANÍ ŠPINAVÝCH PENĚZ

Jak již bylo řečeno, praní špinavých peněz spadá pod organizovaný zločin, který je rozšířen po celém světě. Tato problematika má tedy své místo v legislativě ve spoustě dalších zemí a lze pro ni najít mnoho způsobů pojmenování. Například ve Velké Británii se používá pojmenování „Money laundering“, což lze doslovně přeložit právě jako praní špinavých peněz. Stejně tak je tomu v Německu, kde tato trestná činnost nese název „Geldwäsche“. U našich slovenských sousedů se název shoduje s českým, a sice „legalizace výnosů z trestné činnosti“. Česká legislativa upravuje tuto TČ právě pod tímto názvem proto, že předmětem legalizace nemusí být pouze peníze, ale rovněž směnky, šeky nebo cenné papíry. Mimo jiné může být za výnos považován také jiný nehmotný a hmotný majetek. Legislativa a právní vymezení v ČR bude ale probrána samostatně později [54].

2.1. Definice

„Praní špinavých peněz není nic jiného než kouzelnický kousek. Je to magický trik, jak vytvořit bohatství.“ Podstatou celého procesu je jednoduše řečeno očištění nelegálně získaných peněz, rovněž také vyprání – podle čehož vznikl i samotný název. Pachatel potřebuje vzbudit dojem, že získané peníze jsou legální a byly například poctivě vydělány činností podniku. S tím však souvisí řetězec několika transakcí, obměna hotovostní a bezhotovostní formy peněz a obchody s několika osobami, což se zdá jako velice zdoluhavý proces, avšak důležité pro pachatele je právě provést proces v co nejkratší možné době, aby bankovní a ostatní instituce neměly příliš mnoho možností a času TČ odhalit [46];[50].

Pro tuto práci je však nutné se vrátit ještě k samotnému pojmu, konkrétně k užívanému přívlastku „špinavé“ peníze. Tento přívlastek vznikl již na samém počátku vzniku této TČ, kdy předmětem byl hlavně obchod s drogami a tudíž peníze použité pro tento obchod na sobě nesly stopy drog, s kterými byl obchod prováděn.

Ať již během čtení této práce, nebo kterýchkoliv jiných zdrojů, lze narazit na pojem „propírači“. Tento termín je používán jako zlidovělý název pro osoby zainteresované do celého procesu, nebo alespoň do jedné z jeho fází. Nicméně tyto osoby se do procesu zapojují aktivně a napomáhají pachateli dosáhnout jeho cíle – zlegalizovat špinavé peníze. Nelze proto takto nazvat osoby, popř. instituce, které jsou do procesu zapojeny, avšak nevědomky. Pro vysvětlení jsou jimi myšleny například banky, nebo různí úředníci, kteří od pachatele přijímají peníze, operují s jeho finančními prostředky, avšak nemají nejmenší tušení, že jde o peníze, které nejsou poctivě vydělané. Tímto pojmenováním mimo jiné lze

označit i tzv. „bílého koně“. Osoba v této roli bývá do procesu nastrčena proto, aby zakryla identitu pachatele a on byl tak nesnadno dohledatelný. Nicméně nutno podotknout, že tyto osoby se stanou součástí procesu praní špinavých peněz nejčastěji z důvodu, že je hlavní pachatel vydírá, nebo na něho a jeho okolí může mít nějaký vliv – např. je schopen mu zničit kariéru, nebo nějak veřejně poškodit. Metoda využití „bílého koně“ je jednou z nejčastěji používaných metod při celém procesu [39].

2.2. Historie a vznik praní špinavých peněz

Doba vzniku praní špinavých peněz sahá až do 20. let 20. století a jako místo vzniku se nejčastěji považuje USA, jelikož v této době zde probíhala prohibice na alkohol, jejímž původním záměrem mělo být snížení až úplné vymýcení konzumace alkoholu. S tím samozřejmě souvisí i zákaz veškeré výroby, distribuce, ale i importu a exportu. K prohibici tehdy došlo na popud různých skupin (např. různé svazy žen, popř. náboženské skupiny), které tvrdily, že alkohol je zdrojem zla, zvyšuje kriminalitu, nabourává rodinné vztahy a celkově kazí dobré mravy v celé společnosti [43].

Výsledkem této akce byl však naprosto opačný účinek, a sice rozhořčení obyvatelstva, které začalo alkohol konzumovat ještě více, než tomu bylo před samotnou prohibicí. Související zakázaná výroba i distribuce daly tak vzniknout černému trhu, gangům a mafii. Všechny tyto skupiny začaly provozovat tajné obchody s alkoholem, který se stal nedostatkovým zbožím. Zločinecké gangy tehdy buď alkohol samy vyráběly a distribuovaly, nebo alespoň zajišťovaly import a další cesty přes černý trh až ke konečnému spotřebiteli [43].

Nejvýraznější osobou spojovanou s tímto obdobím a touto akcí byl Alphonse Capone (zkráceně Al). Muž považovaný za největšího „šéfa“ mafiánského podsvětí a největšího dodavatele alkoholu. Jeho proslulost stojí především právě na tajném obchodování s alkoholem, což mu zajistilo opravdu velké bohatství. Právě zde lze spatřovat zárodky praní špinavých peněz. Aby se na tyto nelegální činnosti Caponovi nepřišlo, potřeboval mimo jiné zastříť původ svých vysokých výnosů.

V souvislosti s tímto problémem je často uváděn příběh, který se dnes stal již téměř legendou. Podle všeho měl Capone zakládat prádelny na špinavé prádlo, které byly obsluhovány pomocí automatů na mince a díky nim měl své nelegálně získané peníze uvádět do oběhu, čímž je tzv. „vypral“. Příběh s pračkami na mince však není pravdivý. Jinou, již více pravdivou metodou užívanou Caponem k legalizaci svých výnosů, je zakládání fiktivních

firem, přes které uváděl své výdělků do oběhu, což vzbuzovalo dojem, že jeho veškeré příjmy jsou čisté a poctivě vydělané právě těmito firmami. Mimo jiné je Capone známý i pro své rozsáhlé obchody v oblasti prostituce a hazardních her [46].

Právě z důvodu nepravdivého příběhu o Caponových prádelnách lze považovat za skutečný vznik a největší rozkvět praní špinavých peněz až dobu kolem 70. let téhož století, kdy se značně zvýšila míra užívání drog. Prodejci totiž potřebovali své výnosy z prodeje očistit, a to ze dvou hledisek. Jednak z hlediska fyzického, kdy na penězích použitých v drogovém obchodě zůstávaly stopy drog, ale také aby nebylo možné zjistit původ těchto výnosů a jejich majitelé tak nemohli být trestně stíháni [36].

2.3. Rysy a znaky praní špinavých peněz

Jak praví známé pořekadlo: „Sto lidí, sto chutí“, může být tento význam aplikován právě i na proces legalizace. Mohlo by znít například: „Sto pachatelů, sto způsobů a metod provedení“. Jinak řečeno, každý pachatel má své metody a každé praní špinavých peněz probíhá trochu jiným způsobem. Nicméně všechny tyto procesy mají zhruba tři společné rysy a znaky.

Nejdůležitějším společným rysem každého procesu je samotný cíl, na kterém má zájem každý pachatel. Zde je tedy myšleno zastření původu peněz. Pokud by se totiž u každé legalizace dal zjistit původ peněz, a to např. že pochází právě z drogového obchodu, byl by celý proces praní naprosto zbytečný a propírači by tyto procesy vůbec nepodnikali [22].

Druhý společný rys těsně navazuje na první nejdůležitější, právě na zamlžení původu peněz. Podstatou druhého rysu je zamlžení celého procesu. Lidově lze také říci, že pachatel se snaží „zamést veškeré stopy“, které by mohly jeho počínání odhalit. Zde totiž platí stejné pravidlo jako u předchozího znaku. Celý proces by byl zkrátka zbytečný, pokud by bylo možné dohledat a sledovat celý průběh procesu a konkrétní peněžní operace. Tento rys je prakticky prováděn například střídáním bezhotovostní a hotovostní formy peněz, nebo pomocí různých nákupů a obchodů, ať už anonymních či neanonymních. Rovněž se při těchto praktikách užívají například obchody se starožitnostmi nebo cennými papíry [22].

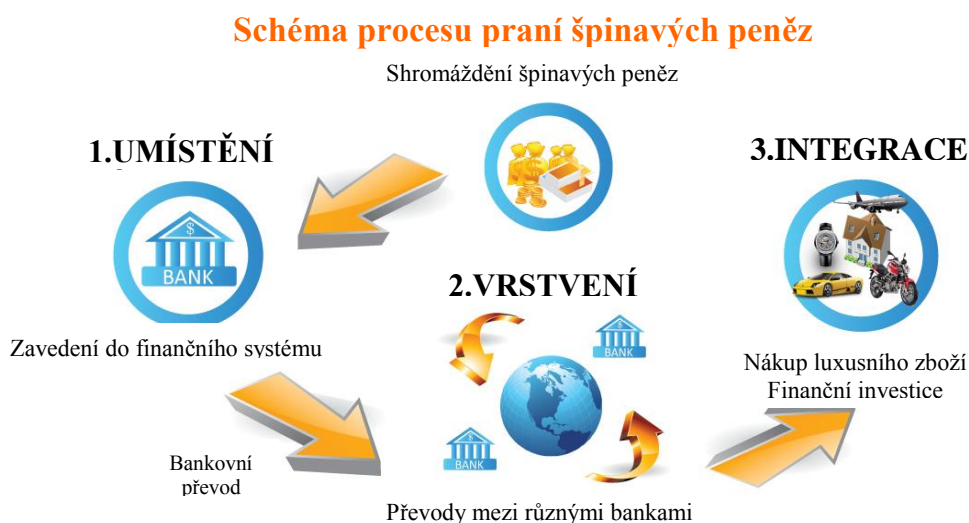
Propírači také potřebují změnit celou skladbu svých výnosů. Pro porozumění, získané výnosy bývají velmi často v bankovkách o malé nominální hodnotě, a proto například milion v bankovkách malé nominální hodnoty vytvoří velký balík, což je na převoz nekomfortní a především nápadné. Velký obnos peněz totiž nelze poskládat do klasického obchodního kufříku na dokumenty, nýbrž spíše do velkého zavazadla, která bývají hodně často a pečlivě

kontrolována například zaměstnanci letiště apod. Nicméně důležitá u tohoto rysu je rovněž skutečnost, že žádný z hlavních aktérů procesů nestojí po vyprání o stejné množství bankovek ve stejných nominálních hodnotách [22];[46].

Za další společný znak by rovněž mohla být považována skutečnost, že v každém procesu praní peněz figuruje až několik desítek osob. Zde je tedy na místě opravdu pečlivý výběr a kontrola ze strany hlavního propírače. Na kvalitní vyprání peněz totiž nebude stačit sám, a co se týče jeho spolupachatelů a pomocníků, nezbyvá nic jiného než pouze důvěřovat. V tuto chvíli se nabízí otázka, jestli se všem zúčastněným osobám dá alespoň v malé míře věřit, neboť v případě zcizení nějaké částky procházející procesem praní vědí, že hlavní aktér se svého majetku zkrátka nebude domáhat soudní a legální cestou. Proto zde velmi často panují spíše přátelské a blízké vztahy. Tyto osoby nemají ani potřebu se snažit hlavního propírače nějakým způsobem okrást, jelikož za svou pomoc jsou náležitě oceněny. Ve většině případů praní špinavých peněz se totiž majiteli na konci procesu vrací částka podstatně nižší, než která do procesu vstoupila na začátku. Rozdíl těchto dvou částek tvoří náklady spojené s celým průběhem procesu, ať jde již například o zmíněné odměny pomocníkům. Uvádí se, že z původního majetku vstupujícího do procesu praní se majiteli navrátí očištěných zhruba jen 20 % jeho výnosů [22].

2.4. Fáze praní špinavých peněz

Stejně jako má každý proces praní peněz několik společných znaků, má také několik společných fází, kterými výnosy prochází. Celý proces praní špinavých peněz lze graficky znázornit, jako je tomu například na Obrázku 3. Fáze praní špinavých peněz jsou tedy celkem tři, a ty budou nyní představeny.

Obrázek 3: Grafické znázornění procesu praní špinavých peněz

Zdroj: upraveno podle [56]

2.4.1. 1. fáze – namáčení

S přicházející moderní dobou se rozvíjel celý proces praní špinavých peněz, s čímž souvisí i vývoj jednotlivých fází procesu. První fáze nazývaná namáčení, jinak také „placement“, má svůj samostatný vývoj. Samotnou podstatou této fáze je shromáždění všech získaných finančních prostředků a následné začlenění do finančního systému. Zde lze poukázat na podstatný rozdíl mezi propíračem a padělatelem peněz. Padělatel především potřebuje falešné peníze dostat do oběhu, a to jakýmkoliv způsobem, přičemž propírač hlavně potřebuje své finanční prostředky přeměnit na bezhotovostní formu. Byť už jen z důvodu, že manipulace s velkým množstvím bankovek není příliš pohodlná a praktická, a především vzbuzuje podezření nejen u bankovních institucí. V případě obchodů s drogami se propírač potřebuje zbavit hotovosti především kvůli již zmíněným zanechaným stopám drog na bankovkách. Právě v této fázi stojí propírač před velkými obtížemi, a to nejen při převozu všech finančních prostředků, ale i u samotného zavádění do bankovního systému. Jak již bylo řečeno, velké množství bankovek o malé nominální hodnotě propírač neposkládá do malého kufříku na dokumenty, nýbrž do velkých zavazadel, nebo beden. Na počátku vývoje k této fázi používali propírači pronájem osobních nebo nákladních vozidel. V pozdější době přistoupili dokonce k nákupu vlastních letadel. Tím se tak mohli vyhnout různým policejním a jiným kontrolám. Pokud se podařilo finanční prostředky bezpečně převést na potřebné místo, objevil se pro změnu problém se zavedením do finančního systému. Avšak zde je zapotřebí zdůraznit, že nešlo o obezřetnost úředníků, ale o potíže spočítat tak velké množství peněz a následně uložit do depozit banky [22];[54].

Praktiky s převozem velkého množství peněz byly čím dál nebezpečnější, proto propírači přistoupili například k nákupu různých šeků a cenných papírů, čímž alespoň částečně docílili přeměny na bezhotovostní formu. Tato metoda se však později začala jevit také jako nebezpečná a málo efektivní. Vývoj fáze namáčení se tak začal ubírat zcela jiným směrem, a sice k zakládání směnárny jedním ze spolupachatelů. Ten od propíračů přijímal špinavé peníze, které později přes své klienty propustil do oběhu a tím tak značně podpořil vyprání. Tuto metodu užíval například Isaac Catan, který díky svým směnárnám na jižní Floridě vypral ročně téměř 100 milionů dolarů [22].

S postupem času začaly být bankovní a jiné instituce mnohem obezřetnější, díky čemuž začaly vznikat nové přísnější podmínky pro vkládání hotovosti na účet nebo pro platby mezi účty. Konkrétně šlo například o stanovení limitu vkladů na účty, kdy překročení této hranice vyžadovalo pečlivou kontrolu, identifikaci klienta, ale hlavně oznamovací povinnost banky.

Tato hranice byla stanovena na 10 tisíc dolarů. Nicméně i s tímto problémem si propírači dokázali poradit a na svět přišla nová metoda zvaná „smurfing“, jejíž název byl inspirován kreslenou pohádkou o modrých skřítcích. Podstatou metody používané i v dnešních dobách bylo vytváření skupin v počtu kolem 15 osob, mezi které byly rozdělovány celkové výnosy po malých částkách. V tomto momentě je spatřen nejdůležitější znak „smurfingu“, a sice že členové každé skupiny jezdili po různých městech, kde navštívili několik bank. Zde pak nakupovali šeky, směnky nebo jiné cenné papíry do limitu, který nevyžadoval oznamovací povinnost. Touto operací se tak propírači zbavili špinavých peněz a nakoupené šeky byly poté odeslány na jedno určené místo, kde se shromažďovaly a později byly převedeny na bankovní účty. Metoda „smurfing“ však byla velice náročná, a to jak finančně, tak časově. Bylo totiž zapotřebí zajistit „smurfům“ hladké cestování, což znamenalo například zajistit pronájem automobilů, hotelových pokojů, a v neposlední řadě také nákup oblečení a ostatních potřebných pomůcek [22];[54].

Za zmínku stojí také možnost dostat špinavé peníze do oběhu přes nákup nějakého cenného dlouhodobého majetku. Protože pokud propírač disponuje opravdu velkými výnosy, „může si pyšně vejít do předváděcí haly Rolls-Royce a peníze proměnit za zbrusu nový model Silver Spirit.“ Ačkoliv v těchto obchodech není běžné platit hotovostí, obzvláště v takovém rozsahu, můžete si být téměř jistí, že prodejce na svou oznamovací povinnost „zapomene“, jelikož pro ně ho je to zkrátka další „kšeft“, který mu značně navýší zisky. Následné uložení této tržby do banky nevzbudí žádný rozruch, jelikož vysoké zisky jsou u společností tohoto typu naprostou samozřejmostí. Tím tak propírači dosáhli stanoveného cíle, a sice dostat špinavé peníze do oběhu [46].

Pro fázi namáčení se používají i další metody, mezi které patří například zakládání fiktivních firem nebo směšování tržeb. První zmíněná metoda spočívá v založení fiktivní firmy, která neprodukuje žádný skutečný zisk a špinavé peníze zde působí jako legální výnosy z činnosti této firmy. Podstatou „směšování tržeb“ je smíchání legálních a nelegálních výnosů a špinavé peníze se tak postupně dostanou do oběhu, čímž se posune celý proces zase o krok blíže cíli. Tato metoda se užívá například v restauračních zařízeních nebo ve wellness centrech [54].

2.4.2. 2. fáze – namydlení

Po splnění první fáze přechází propírači k dalšímu kroku, který je identický s konečným cílem celého procesu praní. Druhá fáze je známá rovněž pod názvem „layering“. Propírači mají v této fázi za úkol zastřít, zatajit pravý původ peněz. Z části bývá tento úkol splněn již

v průběhu první fáze, jelikož podstata spočívá v zaměňování forem peněžních prostředků. V praxi jsou známy například způsoby, kdy se finanční prostředky přeměňují na nějaký cenný majetek, a to například cenné papíry, šperky, umělecká díla. Nicméně fantazie propíračů nezná mezí, a tak přistupovali například i právě k již zmíněným fiktivním společnostem, mezi kterými poté uskutečňovali falešné peněžní operace. Známé jsou také případy, kdy se za špinavé peníze nakoupily žetony nebo jiné hrací nástroje, s nimiž se předstírala výhra v kasinu nebo v sázkových kancelářích [22].

Typické je pro tuto transakci velké množství operací a jejich nepřehlednost. Převody mezi účty bývají přerušeny výběrem hotovosti a případně následným převozem do jiného města nebo státu. Tyto kroky podnikají propírači z důvodu, aby znemožnili institucím sledovat pohyby špinavých peněz a rovněž, aby se zpětně nedalo dokázat, že dané peníze jsou špinavé.

V této fázi jsou známy také dva poněkud úsměvné způsoby převozu peněz za hranice daného státu. Jistý obchodník si předstíráním podvrknutého kotníku zajistil sádku, do které plánoval uložit peněžní hotovost a následně ji převést přes hranice. Aby však zajistil hladký průběh, odjel s prázdnou sádkou na letiště, na které zavolal jeden z propíračů a nahlásil, že v sádře se nachází nelegální peníze. Propírač byl tak nucen poskytnout svou sádku ke kontrole, kde se po rozříznutí samozřejmě žádné peníze neskrývaly. Tím byl tak vyvolán rozruch, kdy propírač hrozil i vymáháním odškodného soudní cestou. Letištní agentura tak měla velkou ostudu a nemohla si dovolit další podobný výstup. Proto si propírače další den s novou sádkou, již naplněnou penězi, nedovolil nikdo kontrolovat a on tak měl volnou cestu k převozu peněz za hranice [22].

Propírači dále rádi používají kouzelný trik se dvěma identickými zavazadly, jedno se špinavými penězi, druhé s oblečením, hygienou a osobními věcmi. Při výstupu z letadla si propírač vezme zavazadlo s penězi a pokud je nucen kontrolou jej otevřít, k zavazadlu se nehlásí a poukazuje na omyl. Následně označí za svoje druhé zavazadlo, ve kterém je poskládané oblečení. Zabavenou hotovost si poté odepíší do nákladů spojených s celým procesem [22].

2.4.3. 3. fáze – ždímání

Závěrečná fáze procesu praní špinavých peněz, jinak též „repatriace“ nebo „integration“, v sobě neskrývá žádné kouzelnické triky propíračů a také přímo nesouvisí se samotným očištěním peněz. V této fázi propírač shromáždí veškeré očištěné prostředky, které následně investuje do pokrytí svých potřeb. Nicméně celková částka těchto prostředků, jak již bylo řečeno, je mnohem nižší než částka vstupující do procesu. Mnohdy jsou tyto prostředky

používány na pořízení nemovitosti nebo na činnost firmy ve vlastnictví pachatele. Dalo by se také říci, že tato fáze je ze všech tří nejméně časově náročná.

2.5. Právní vymezení v ČR

Čím dál větší rozrůstání praní špinavých peněz donutilo instituce v mnoha zemích vytvořit právní zázemí právě pro tuto problematiku, respektive zákonná opatření, která těmto trestným činům bude předcházet, nebo se je bude snažit odhalovat a následně trestat. Nejprve je však nutné si představit, jak tuto problematiku upravuje česká legislativa.

2.5.1. Zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu

V České republice dne 5. června 2008 vznikl zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu (jinak též „Český AML zákon“). Tento zákon vychází z několika předpisů a ustanovení Evropské Unie a je rozčleněn celkem do 7 částí, z nichž některé jsou ještě rozděleny na jednotlivé hlavy. Zákon definuje základní pojmy, práva a povinnosti zúčastněných osob, dále jakou roli vykonávají v této problematice ministerstva a téměř u konce tohoto zákona lze nalézt několik správních deliktů souvisejících s praním špinavých peněz [50].

V souvislosti s tímto zákonem je však zapotřebí zmínit i zákon č. 368/2016 Sb., kterým se mění a novelizuje právě již zmíněný zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. Účinnost tohoto zákona běží od 1. ledna 2017. Jde o poslední novelizaci v České republice, jelikož bylo zapotřebí zaimplementovat do českého právního řádu novou Směrnicí Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 849/2015 ze dne 20. května 2015. Směrnicí lze dohledat i pod označením 4. AMLD¹. Novelou byla například snížena částka hotovostní platby z 15 000 na 10 000 EUR, při níž musí podnikatel nebo dotčená instituce identifikovat svého klienta, byly také rozšířeny povinnosti i na některé provozovatele hazardních her a v neposlední řadě byl díky této novele zahrnut do zákona i princip hodnocení rizik. Směrnice rovněž uložila dotčeným státům povinnost zřídit finanční zpravodajskou jednotku, která bude představena později [32].

Základní definice praní špinavých peněz zní v zákoně č. 253/2008 Sb. takto: *„Legalizací výnosů z trestné činnosti se pro účely tohoto zákona rozumí jednání sledující zakrytí*

¹ AML – „anti-money laundering“ je světově známý termín pro legislativu upravující právě boj proti praní špinavých peněz; AMLD („anti-money laundering directive“) je pak označení směrnic zasahujících do této legislativy

nezákonného původu jakékoliv ekonomické výhody vyplývající z trestné činnosti s cílem vzbudit zdání, že jde o majetkový prospěch nabytý v souladu se zákonem; uvedené jednání spočívá například

- a) v přeměně nebo převodu majetku s vědomím, že pochází z trestné činnosti, za účelem jeho utajení nebo zastření jeho původu nebo za účelem napomáhání osobě, která se účastní páchaní takové činnosti, aby unikla právním důsledkům svého jednání,*
- b) v utajení nebo zastření skutečné povahy, zdroje, umístění, pohybu majetku nebo nakládání s ním nebo změny práv vztahujících se k majetku s vědomím, že tento majetek pochází z trestné činnosti,*
- c) v nabytí, držení, použití majetku nebo nakládání s ním s vědomím, že pochází z trestné činnosti, nebo*
- d) ve zločinném spolčení osob nebo jiné formě součinnosti za účelem jednání uvedeného pod písmeny a), b) nebo c).“ [4]*

Z uvedené citace zákona je zřejmé, že legalizací výnosů z trestné činnosti není myšleno pouze zažité „praní špinavých peněz“, nýbrž i například držení nebo nakládání s majetkem s vědomím, že pochází z trestné činnosti, rovněž také napomáhání osobě, která má za účel právě legalizaci, anebo zastření původu jakékoliv ekonomické výhody. O české právní úpravě by se tedy dalo říci, že „dokonale vymezila pojmy legalizace výnosů a vypořádala se s výkladem teritoriality skutku“ [45].

Důležitou částí tohoto zákona, o které je nutné se zmínit, je § 2 Povinné osoby, který obsahuje výčet fyzických i právnických osob, majících práva a povinnosti ve vztahu s tímto zákonem. Povinnosti dotčených osob spočívají například v ohlašování podezřelých obchodů, hloubkové identifikaci klienta manipulující s částkou nad určenou hranici apod.² Povinnou osobou v tomto případě jsou především úvěrové a finanční instituce, obchodník s cennými papíry, ale i provozovatel sázkových kanceláří nebo hazardních her.

2.5.2. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Problematika legalizace výnosů z trestné činnosti je, jak již bylo řečeno, trestným činem a je proto zapotřebí ji definovat i v trestním právu. Dřívější úprava trestního zákona, konkr. trestní zákon č. 140/1961 Sb.³, vymezovala sankce za tuto TČ v § 252a, kde byly uvedeny

² Základní povinnosti povinných osob jsou uvedeny v druhé části zákona v Hlavě I.

³ Zákon pozbyl účinnosti 1. ledna 2010 a byl nahrazen zákonem č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

tresty jak za samotné praní špinavých peněz, tak za členství v organizované skupině, případně za obchody a nakládání s omamnými a psychotropními látkami, a také ve zneužití postavení v zaměstnání nebo veřejné funkce. Ukládané tresty spočívaly buď v odnětí svobody, a to v rozmezí jednoho roku až osmi let, dále v peněžitých trestech nebo propadnutí majetku [33].

Podstatné je pro tuto práci však aktuální znění trestního zákona (zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník), kde je legalizace výnosů vymezena v §§ 216-217. Trestná činnost vymezená v těchto dvou paragrafech je v zákoníku řazena do Hlavy V – Trestné činy proti majetku. Základní definice legalizace výnosů je obsažena v § 216 odst. 1 a zní následovně:

„Kdo zastírá původ nebo jinak usiluje, aby bylo podstatně ztíženo nebo znemožněno zjištění původu

a) věci nebo jiné majetkové hodnoty, která byla získána trestným činem spáchaným na území České republiky nebo v cizině, nebo jako odměna za něj, nebo

b) věci nebo jiné majetkové hodnoty, která byla opatřena za věc nebo jinou majetkovou hodnotu uvedenou v písmenu a), nebo

kdo jinému spáchání takového činu umožní, bude potrestán odnětím svobody až na čtyři léta, peněžitým trestem, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty; spáchá-li však takový čin ve vztahu k věci nebo jiné majetkové hodnotě, která pochází z trestného činu, na který zákon stanoví trest mírnější, bude potrestán tímto trestem mírnějším.“ [3]

Výše byl zmíněn také § 217 trestního zákoníku, který zvlášť vymezuje legalizaci výnosů z trestné činnosti z nedbalosti. Podstata tohoto paragrafu spočívá v potrestání osoby, která z nedbalosti umožní, nebo napomůže jiné osobě zastříti původ věci nebo jiné majetkové hodnoty, která byla získána trestnou činností. V této situaci je možné si představit například nesplnění povinnosti nahlásit podezřelého klienta, nebo obchod, což mají za úkol povinné osoby definované v AML zákoně.

3. BOJ PROTI LEGALIZACI VÝNOSŮ Z TRESTNÉ ČINNOSTI

Legalizace výnosů z trestné činnosti je rychle se rozšiřující nebezpečné jednání, které může poškodit i běh ekonomiky dotčeného státu, ve kterém k páchání dochází. Je proto opravdu nutností proti tomuto jednání zasáhnout, a to jednak vybudováním preventivních opatření, a pokud už k této trestné činnosti došlo, pachatele náležitě potrestat. Laicky řečeno „bojovat proti zlu.“ K tomu jsou zřizovány různé instituce, které jsou rovněž výše zmíněnými povinnými osobami, mající za úkol odhalit, popřípadě alespoň přerušit pachateli záměr dokončit celou legalizaci a podle trestního zákoníku s ním provést patřičné úkony apod.

V této kapitole budou proto nejprve představeny instituce bojující proti legalizaci, které působí na území České republiky, a rovněž také úřady, nebo organizace pracující na mezinárodní scéně.

3.1. Instituce činné v boji proti legalizaci výnosů z trestné činnosti

Instituce, které figurují v boji proti legalizaci, působí jako přímý vykonavatelé různých opatření právě proti legalizaci. Ačkoliv se činnost každé instituce v některých částech liší, všechny mají společný cíl, a sice odhalení a případné přerušení již běžící legalizace a následné potrestání. Každá instituce má však svou zásadní roli v celém procesu odhalování tohoto zločinu, z čehož vyplývá, že instituce spolu navzájem spolupracují, například si vyměňují a poskytují informace o podezřelém klientovi. Díky vzájemné spolupráci jsou tak lepší výsledky při odhalování a zabraňování v páchání této trestné činnosti, nicméně s vývojem technologií se vyvíjí i okolí, proto je obtížné ohlídat naprosto každou podezřelou transakci, nebo obchod.

Celý proces, který má odhalit legalizaci výnosů, začíná u institucí, které podezřelý obchod nebo klienta nahlásí příslušnému úřadu. Zde si jako příklad lze uvést právě výše zmíněné povinné osoby, a to například banky, finanční instituce, ale také celní správu apod. Po nahlášení se celý proces přesouvá k úřadu, kterému byla věc nahlášena, a který následně provede šetření a v případě potvrzení legalizace podá hlášení státnímu zástupci, který může podat žalobu k soudu. Ten pak následně rozhoduje o vinně a nevinně a případném postihu pachatele.

3.1.1. Finanční analytický úřad

Zákon č. 368/2016 Sb., o kterém již byla řeč, znovelizoval stávající zákon č. 253/2008 Sb., a mimo to dal vzniknout i nové instituci bojující proti praní špinavých peněz Finančnímu

analytickému úřadu (dále jen „FAÚ“). Vznik FAÚ je datován k 1. lednu 2017 a nahradil tak Finanční analytický útvar jako odbor Ministerstva financí, který zanikl ke dni 31. 12. 2016. Nyní je FAÚ stále v podřízenosti MF, ale působí jako samostatný správní úřad plnící funkci finanční zpravodajské jednotky pro Českou republiku, o které bylo výše zmiňováno. Rovněž je FAÚ považován za jednu z nejdůležitějších institucí bojujících proti této trestné činnosti. Z právního hlediska je FAÚ vázán jednak zmíněným zákonem č. 253/2008 Sb. a také zákonem č. 69/2006 Sb., o provádění mezinárodních sankcí [15];[16].

Finanční analytický úřad má hned několik důležitých úkolů, zejména přijímat od povinných osob oznámení o podezřelém obchodu a následně jej prověřit a zanalyzovat, vést řízení o přestupcích, spolupracovat na vzniku předpisů v oblasti boje proti legalizaci, ale hlavně spolupracovat se zpravodajskými jednotkami z ostatních zemí. Veškeré uvedené úkoly mohou být souhrnně nazvány jako analytická činnost úřadu. Oproti ostatním institucím vystupuje FAÚ jako generální orgán pro sběr a analýzu informací týkajících se právě záležitosti legalizace výnosů. FAÚ přijímá oznámení o podezřelém obchodu, nebo o penězích, které mohou pocházet z trestné činnosti od povinných osob, kdy vlastní analytická činnost spočívá ve sběru co největšího množství informací k danému oznámení a ty jsou následně analyzovány. Informace může FAÚ získávat z různých databází, kde už je například klient evidován pro dřívější trestnou činnost, ale také od ostatních orgánů, jako PČR apod. V případě potvrzení podezření na legalizaci výnosů z trestné činnosti je hlavním výstupem analýzy informací podání trestního oznámení a předání věci PČR a jiným příslušným orgánům, se kterými záležitost souvisí [15].

Výsledky analytické činnosti za posledních 6 let jsou uvedeny v Tabulce 1, nicméně nutno podotknout, že údaje za roky 2012 - 2016 znázorňují činnost bývalého Finančního analytického útvaru, čili dříve odboru MF. Rok 2017 pak znázorňuje činnost FAÚ již jako samostatného úřadu. Ve sledovaném období docházelo k nárůstu přijatých oznámení a podaných trestních oznámení až do roku 2014, kde nárůst oproti roku 2012 činil 45 % v oblasti přijatých oznámení a 58 % v oblasti podaných trestních oznámení. Pokles nastal až v roce 2015, kdy FAÚ přijal oproti předchozímu roku o 7 % méně oznámení a podal o 24 % méně trestních oznámení. V roce 2016 se hodnoty oproti předchozímu roku téměř nelišily, proto je překvapující celkem rapidní nárůst v roce 2017. Tento nárůst, který činí téměř 20 %, zdůvodnil FAÚ ve své Výroční zprávě za rok 2017 skutečností, že se stále rozšiřuje okruh povinných osob, což znamená právě i nárůst nahlášených oznámení o podezřelém obchodu [60].

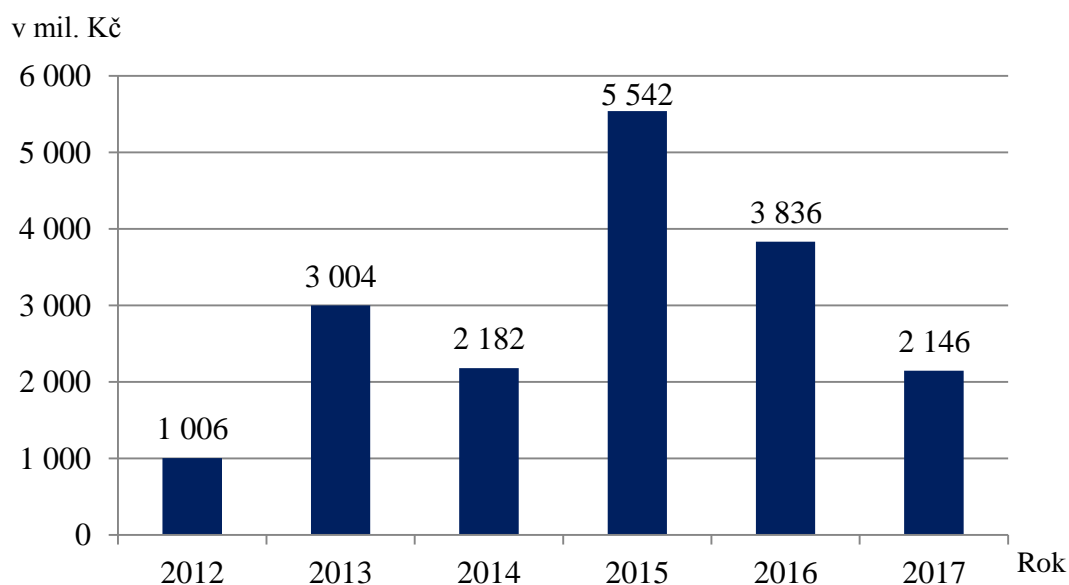
Tabulka 1: Výsledky analytické činnosti FAÚ za roky 2012 - 2017

Rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Počet přijatých oznámení o podezřelém obchodu	2191	2721	3192	2963	2948	3524
Počet podaných trestních oznámení	429	547	680	514	556	539

Zdroj: vlastní zpracování podle [60]

Největší podíl na celkovém počtu přijatých oznámení má většinou daňová trestná činnost, a to zejména daňové podvody v oblasti nepřímých daní, dále také například podvodné e-shopy a inzeráty. Samotná legalizace výnosů z trestné činnosti má však rovněž stále vysoký podíl, kdy konkrétně v roce 2014 byly zaznamenány případy dovozu velkého objemu finančních prostředků ze zahraničí a ČR zde sloužila jako tranzitní země pro převoz do dalších zemí.

FAÚ má možnost využití významného nástroje, a sice zákonného oprávnění dočasně blokovat finanční prostředky. K tomuto kroku FAÚ přistupuje tehdy, pokud je zde riziko, že by finanční prostředky nebylo možné později získat, například by mohly být převezeny do jiné země apod. Na níže uvedeném Obrázku 4 tak lze vidět počty zajištěných finančních prostředků za sledované období 2012 až 2017.

Obrázek 4: Graf znázorňující výši zajištěných finančních prostředků za roky 2012 až 2017

Zdroj: vlastní zpracování podle [60]

Oproti vývoji počtu přijatých oznámení a podaných trestních oznámení, jsou u zajištěných prostředků mnohem větší výkyvy mezi jednotlivými roky často přesahující 100 %. Například mezi lety 2012 a 2013 došlo k meziročnímu nárůstu skoro až o 200 %, následující rok však

došlo k mírnému poklesu. Ten byl následně znovu vystřídán prudkým nárůstem v roce 2015 a to téměř o 154 % oproti roku 2014.

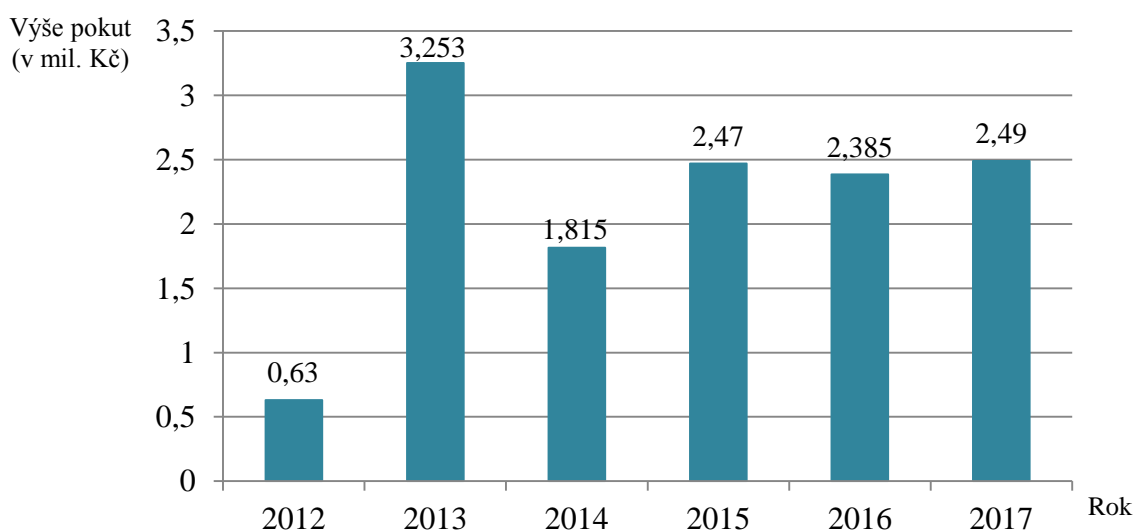
Další neméně důležitou činnost, kterou FAÚ vykonává je činnost kontrolní. Ta spočívá v kontrolování zákonem definovaných povinných osob a jejich plnění povinností podle AML zákona. Tím lze rozumět například, zda poctivě ohlašují podezřelé obchody nebo identifikují klienta, pokud disponuje obnosem nad určenou hranici. V Tabulce 2 je pak uvedeno, kolik se v jednotlivých letech provedlo kontrol a u kolika z nich byla uložena pokuta právě za porušení nebo nesplnění povinností podle AML zákona [15].

Tabulka 2: Výsledky kontrolní činnosti FAÚ za roky 2012 - 2017

Rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Počet kontrol	7	14	27	51	55	48
Počet uložených pokut	10	17	18	33	16	14

Zdroj: vlastní zpracování podle [60]

Pokuty za porušení AML povinností byly ukládány ve většině případů směnárnám, bankám, pojišťovacím zprostředkovatelům, ale také kasinům. Zmíněné subjekty porušovaly zákon například právě tím, že řádně neidentifikovaly a nekontrolovaly klienta nebo nezaslaly FAÚ vypracovaný systém vnitřních zásad. Počet kontrol neustále roste kvůli novým opatřením, která mají vést ke zrychlení a zefektivnění provádění kontrol, ale také kvůli nastavení nových pravidel spolupráce s analytickým oddělením FAÚ. Na Obrázku 5 níže je znázorněno, kolik za jednotlivé roky vybral FAÚ na pokutách [60].

Obrázek 5: Graf znázorňující výši pokut vybraných FAÚ za období 2012 - 2017

Zdroj: vlastní zpracování podle [60]

Vývoj vybraných pokut je značně kolísavý až do roku 2015, kdy se ve srovnání s rokem 2016 a 2017 vybraly pokuty téměř ve stejné výši. Oproti roku 2012 jsou však ostatní roky podstatně vyšší, což není způsobeno vyšším počtem udělených pokut, nýbrž porušením AML povinností závažnějšího charakteru. Průměrná výše pokuty se podle FAÚ pohybuje v rozmezí 70 až 135 tis. Kč. Za zmínku jistě stojí rok 2013, kdy FAÚ vybral na pokutách rekordních 3,2 mil. Kč. Zde hrála významnou roli nejmenovaná finanční instituce, která zásadně pochybila při kontrole a identifikaci klienta, a tím tak umožnila klientovi hladký převod peněz do zahraničí. Jednalo se o případ, kdy klient v rozmezí dvou týdnů převáděl prostřednictvím dané instituce více než 400 mil. Kč, což jednak přesahuje mnohonásobně hranici určenou k povinné identifikaci klienta, a rovněž výši převodů, které klient uskutečňoval před těmito transakcemi. Dotčená finanční instituce neprovedla řádnou kontrolu a identifikaci klienta, díky čemuž podle FAÚ klient pravděpodobně převedl peníze na tzv. bílého koně a peníze tak zmizely na účtech v zahraničí. Za toto závažné porušení AML povinností tak dostala finanční instituce opravdu tučnou pokutu, jejíž konkrétní výše však není zveřejněna [60].

3.1.2. Útvar pro odhalování organizovaného zločinu SKPV

Útvar pro odhalování organizovaného zločinu SKPV (dále jen „ÚOOZ“) vznikl dne 1. ledna 1995 a nahradil tak Ústřednu kriminální policie (ÚKP). ÚOOZ byl výkonným pracovištěm služby kriminální policie a vyšetřování a působil na celém území České republiky. Ve své době spolupracoval s odborem bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra a několika mezinárodními organizacemi a institucemi, zejména s Interpolem, Eurojustem apod. Činnost ÚOOZ spočívala v získávání, uchovávání a analýze informací týkajících se boje proti praní špinavých peněz, dále také vyšetřování v oblastech rozsáhlé majetkové TČ, obchodu s lidmi, nelegální migrace, ale i v oblastech terorismu a extremismu. Činnost ÚOOZ SKPV byla však ukončena ke dni 31. července 2016, kdy jej od tohoto data nahrazuje současná Národní centrála proti organizovanému zločinu SKPV [53].

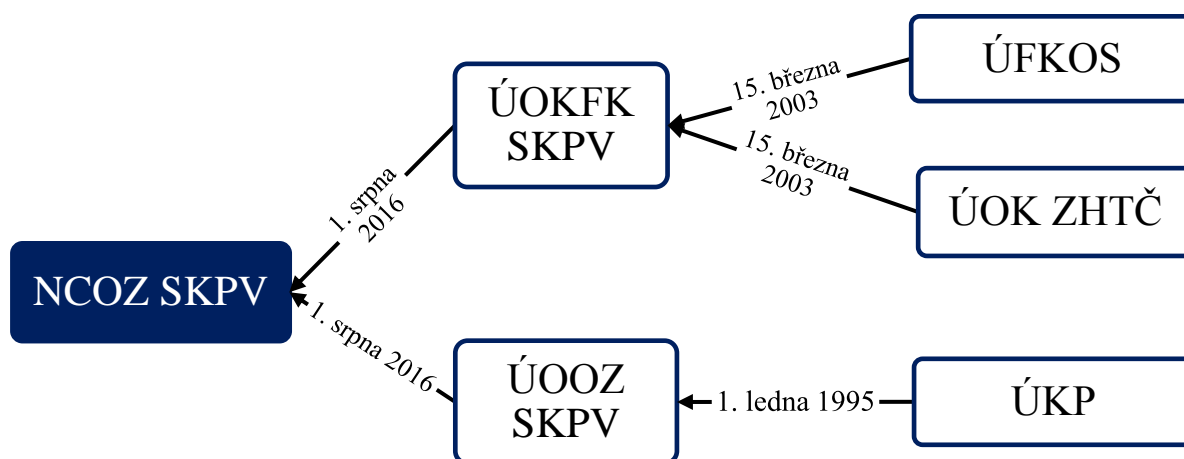
3.1.3. Útvar odhalování korupce a finanční kriminality SKPV

ÚOKFK SKPV byl útvar zřízený na základě nařízení Ministerstva vnitra č. 71/2001 ke dni 15. března 2003 s celostátní působností a nahradil tehdejší Úřad finanční kriminality a ochrany státu SKPV (jinak též ÚFKOS) a Útvar pro odhalování korupce a závažné hospodářské trestné činnosti (jinak ÚOK ZHTČ). V jeho kompetencích bylo prověřování, vyšetřování a boj s nejzávažnějšími formami korupce a hospodářské a finanční kriminality. Mimo jiné se útvar věnoval i zajišťování výnosů z trestné činnosti, případně propadnutí

majetku nebo věci. Stejně jako ÚOOZ SKPV zanikl tento útvar dne 31. července 2016 a byl rovněž nahrazen nynější Národní centrálou proti organizovanému zločinu SKPV [52].

3.1.4. Národní centrála proti organizovanému zločinu SKPV

Jak již bylo řečeno u předchozích dvou útvarů, došlo jejich zánikem jako samostatných útvarů a následným sloučením k založení Národní centrály proti organizovanému zločinu služby kriminální policie a vyšetřování (dále také „NCOZ“). Pro lepší představu a pochopení je vznik NCOZ graficky znázorněn na Obrázku 6 níže.

Obrázek 6: Schéma znázorňující vznik NCOZ

Zdroj: vlastní zpracování

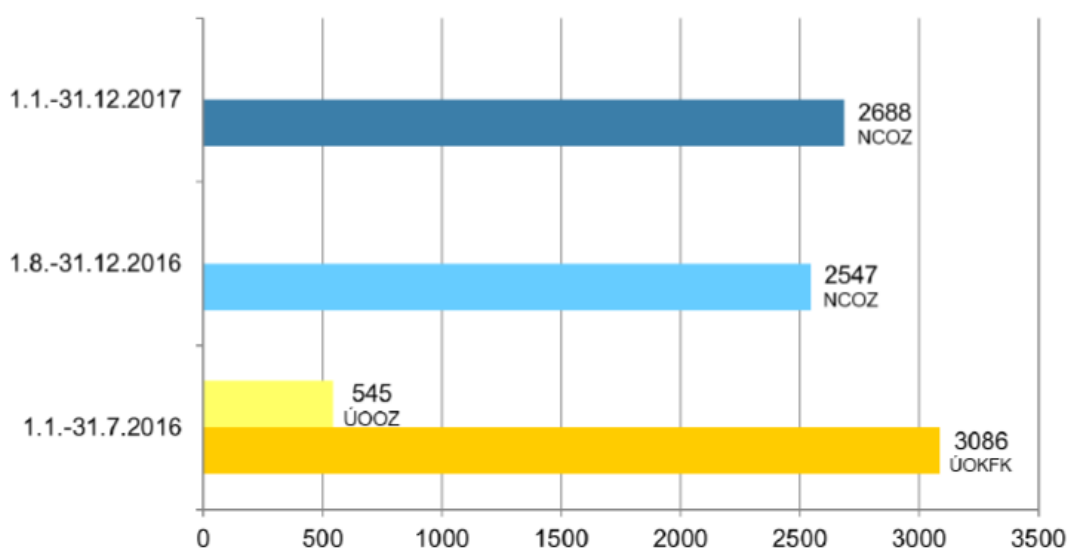
Působení NCOZ je datováno od 1. srpna 2016 a stejně jako předchozí útvary působí na celém území České republiky a je výkonným pracovištěm služby kriminální policie a vyšetřování. NCOZ převzala činnosti od obou původních útvarů, což znamená, že se specializuje jak na závažnou hospodářskou TČ, tak i na odhalování organizovaného zločinu nebo problematiku terorismu, čímž se výrazně podílí na bezpečnosti státu. Nelze opomenout fakt, že NCOZ plní funkci ARO⁴ pro Českou republiku [30].

Ústřední pracoviště NCOZ spolu s vedením má sídlo v Praze, kde se nachází také jednotlivé specializované sekce. Těch má NCOZ celkem 5, nicméně pro tuto práci je podstatná především sekce organizovaného zločinu a sekce finanční kriminality. Činnost centrály je dále rozdělena mezi expozitury, a ty pak řeší případy, které jim místně přísluší. V současné době jsou expozitury dislokovány v Českých Budějovicích, Plzni, Ústí nad Labem, Hradci Králové, Brně, Olomouci a Ostravě [30].

⁴ ARO – Asset Recovery Office (Úřad pro dohledávání majetku z trestné činnosti)

Sekce organizovaného zločinu NCOZ se specializuje na operativně pátrací činnost, sběr a prověřování informací a také vyšetřování zvláště závažné a organizované TČ v oblastech zločineckých struktur, padělání nebo obchodu s lidmi a nelegální migrace. Společným cílem veškerých činností je pak odhalení a zničení zločineckých skupin. V souvislosti s paděláním má tato sekce na starost úkoly proti peněžokazectví. Přímo legalizací výnosů z trestné činnosti se pak zabývá sekce finanční kriminality NCOZ, kdy jejím hlavním úkolem je vyhledávání a objasňování trestné činnosti právě v oblasti praní špinavých peněz. Sekce finanční kriminality vede bohatou spolupráci s několika dalšími organizacemi a institucemi, jako například s FAÚ, kdy sledují podezřelé převody na bankovních účtech, a dále také s Daňovou Kobrou, PČR nebo Celní správou [30].

Stejně tak jako FAÚ má NCOZ oprávnění k dočasnému nebo trvalému zajišťování finančních prostředků pocházejících z trestné činnosti. Obrázek 7 pak vyobrazuje, kolik majetku (vyčísleno v korunách) NCOZ zajistila za jednotlivá období. Nutno však připomenout, že tato centrála funguje teprve druhým rokem, a proto nelze uvést vývoj za posledních několik let. Pro srovnání uvádí centrála alespoň hodnoty za poslední rok činnosti ÚOOZ a ÚOKFK [55].

Obrázek 7: Zajištění majetku ze strany NCOZ za období 2016 - 2017 (údaje v mil. Kč)

Zdroj: [55]

Hlavní důvod nižších hodnot za činnost NCOZ oproti oběma útvarům uvádí centrála ve Výroční zprávě, a sice legislativní změny v daňové oblasti⁵, čímž se podstatně snížila

⁵ Legislativní změnou je zde myšleno především zavedení kontrolního hlášení, které má odhalovat právě daňové podvody. Kontrolní hlášení bylo zavedeno 1. ledna 2016 zákonem č. 360/2014 Sb., kterým se měnil zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty.

trestná činnost v oblasti daňových podvodů, které mají na celkovém počtu této trestné činnosti vysoký podíl [55].

3.1.5. Národní protidrogová centrála SKPV PČR

Již na začátku práce bylo řečeno, že praní špinavých peněz již od svého počátku souvisí i s drogovým obchodem, kdy se „propírači“ snažili zbavit peněz z drogového obchodu, byť už jen z důvodu, že na těchto penězích zůstala vždy alespoň stopa konkrétní drogy. Je proto zapotřebí si uvést instituci bojující právě proti drogovému obchodu, a sice Národní protidrogovou centrálu služby kriminální policie a vyšetřování (dále jen „NPC“). Centrála datuje svou existenci již od roku 1991, nicméně samostatnou specializovanou jednotkou se stala až 15. ledna 2001 odtržením od ÚOOZ. Stejně jako ostatní instituce působí NPC na celém území ČR a jejím hlavním úkolem je odhalování a vyšetřování organizované drogové kriminality, zejména nedovolené výroby a obchodu s omamnými a psychotropními látkami. „Moderní doba je nemocná více závažnými nemocemi, a drogy jsou nepochybně jednou z nejdiskutovanějších“, proto je důležité cílit veškeré snažení k výraznému snižování nabídky nelegálních drog. Kromě vyšetřování drogové kriminality se NPC podílí také na tvorbě a realizaci národní strategie protidrogové politiky a v rámci prevence vytváří a organizuje projekty zaměřené na vzdělávání odborné veřejnosti [31].

3.1.6. Česká národní banka

Činnými v boji proti praní špinavých peněz jsou samozřejmě také banky a jiné finanční instituce, které jsou vázány pokyny České národní banky (jinak též „ČNB“), která nad nimi vykonává dohled. Pro začátek je však nutno dodat, že je to právě ČNB, která uděluje bankovním a finančním institucím licenci, díky čemuž může zajistit vznik pouze seriózních a kvalitních institucí. Tato skutečnost pak může vést ke snížení trestné činnosti v oblasti legalizace výnosů z trestné činnosti, jelikož kvalitní a poctivé bankovní a finanční instituce nepropustí žádné transakce, které by umožnily dokončit praní peněz, nebo tomu alespoň napomohly.

ČNB u podřízených institucí kontroluje především, jak jsou jednotlivé právní předpisy a pokyny týkající se boje proti praní peněz dodržovány, a za případné porušení ukládají sankce. Jednou z mnoha věcí, které ČNB u bank kontroluje, je dodržování zásady „*Poznej svého klienta*“, kde se ČNB zajímá právě o to, zda povinná osoba získala před uzavřením obchodního vztahu dostatek informací o svém klientovi [19].

Dále kontroluje také to, jestli jsou v pravidelných intervalech a v potřebné míře školeni zaměstnanci a ostatní personál, který může přijít do styku s klientem. Na školení zaměstnanců je kladen obrovský důraz, jelikož rozpoznat např. praní špinavých peněz, nebo jiný podezřelý obchod, je do značné míry závislé na znalostech a správném vyhodnocení znaků poukazujících na podezřelý obchod. Při kontrolách pak ČNB zjistila, že pravidelně školeni jsou pouze stávající zaměstnanci, a to navíc pouze v malé, nepříliš efektivní míře. Co se týče nových zaměstnanců, tak zde ČNB zjistila, že ti nebývají proškoleni vůbec, nebo o tom alespoň nejsou evidovány žádné záznamy, což zvyšuje riziko včasného nerozpoznání podezřelého obchodu, který by mohl vést k praní špinavých peněz [19].

Důležité je rovněž uchovávání dokumentů, ať již o samotném klientovi, nebo jednotlivých uzavřených obchodech, které mohou v případě potřeby značně usnadnit vyšetřování TČ praní špinavých peněz, jelikož je díky nim možno v případě potřeby provádět i rekonstrukce, které často objasní celý případ a urychlí vyšetřování. Dokumenty by se měly uchovávat i kvůli spolupráci s ostatními institucemi, kdy jedna instituce mající podezření na praní špinavých peněz, smí požádat jinou o informace k danému klientovi, apod. Uchovávat dokumenty by měly banky a ostatní finanční instituce po dobu několika let, často je uváděna hranice minimálně 5 let.

V souvislosti s Českou národní bankou je důležité zmínit i tzv. „centrální evidenci účtů“ (dále jen „CEÚ“), která byla zřízena zákonem č. 300/2016 Sb., o centrální evidenci účtů ze dne 24. srpna 2016. CEÚ slouží fyzickým a právnickým osobám, nebo i jiným subjektům jako centrální databáze obsahující základní informace o účtech vedených úvěrovými institucemi. Zřizovatelem a dále provozovatelem CEÚ je Česká národní banka. Centrální evidence účtů byla zřízena s cílem „podpořit zákonem určené orgány při odhalování trestné činnosti a stíhání pachatelů trestných činů“. V případě potřeby tak CEÚ poskytuje oprávněným žadatelům přehled účtů a informace k nim, díky čemuž je usnadněno vyšetřování trestné činnosti zejména v oblasti hospodářské a finanční kriminality. Do databáze jsou zanášeny především základní informace, jako zřízení, zrušení nebo změna některých údajů k danému účtu, a tyto informace jsou poté na bázi zasílání změn denně aktualizovány. Výše zmíněnými oprávněnými žadateli se rozumí orgány státní správy, definované zákonem o CEÚ, §6, odst. 1, a to například orgány činné v trestním řízení, orgány Celní správy ČR, orgány Finanční správy ČR nebo i zpravodajská služba ČR [9].

3.2. Mezinárodní spolupráce

Pro dosažení větší efektivity procesu praní peněz propírači často využívají převodů peněz na zahraniční účty, popřípadě převozu hotovosti za hranice daného státu. Tímto krokem značně ztíží bankám a ostatním institucím dohledání podezřelých transakcí. Proto je nutné zajistit boj proti praní peněz i na mezinárodní úrovni, konkrétně spoluprací jednotlivých států a nadnárodních institucí. V boji proti praní peněz má asi nejdůležitější postavení Finanční akční výbor a dále také Rada Evropy.

3.2.1. Finanční akční výbor

Neustálé zvyšování kriminality v oblasti praní špinavých peněz a organizovaného zločinu doslova donutilo skupinu G7 proti tomuto faktu zasáhnout a vytvořit výbor, který by se zabýval právě touto problematikou. Byl proto zřízen Finanční akční výbor (dále také „FATF“), a to konkrétně na summitu skupiny G7 v Paříži roku 1989. Výbor od počátku až do současnosti působí jako mezinárodní a mezivládní orgán, jehož úkolem je sledovat vždy aktuální situaci a vývoj problematiky praní peněz, a na základě výsledků vytvářet zásady platné pro boj proti praní peněz. Následně pak kontroluje a podporuje jednotlivé státy v plnění stanovených norem, popřípadě doporučuje a nařizuje změny legislativy při zjištění nedostatků [58];[17].

V současné době má FATF celkem 35 členů a dvě regionální organizace, zastupující významná finanční centra, jimiž jsou Evropská komise a Rada pro spolupráci v Perském zálivu. FATF pořádá plenární zasedání, která se konají třikrát ročně a na kterých dochází k vzájemnému hodnocení členských států a jejich fungující legislativy pro boj proti praní peněz. Předsednictví FATF se pravidelně mění jako například u některých evropských institucí a prezident je volen vždy na období od 1. července do 30. června následujícího roku z členů FATF na plenárním zasedání [14];[57];[13];[14].

První důležitý výsledek činnosti FATF se objevil již rok po založení, kdy bylo přijato tzv. „40 doporučení FATF v boji proti praní špinavých peněz.“ Ta jsou dnes uznávána jako mezinárodní standard pro boj proti praní peněz. Doporučení byla několikrát revidována, a to především z důvodu, aby byla zajištěna aktuálnost a univerzálnost, naposled v roce 2012, kdy byla doporučení namířena rovněž také proti korupci a daňovým trestným činům. 40 doporučení bylo v roce 2001 doplněno o dalších „9 Speciálních doporučení v boji proti financování terorismu.“ FATF mimo jiné vydává *Seznam vysoce rizikových*

a nespolupracujících jurisdikcí, kde eviduje členy, kteří mají například velké strategické nedostatky v legislativě týkající se právě této problematiky [25].

Ve čtyřiceti doporučeních je definováno například, jak by měly spolupracovat instituce uvnitř každého státu, jak by mělo být praní peněz stíháno z pohledu trestního práva a mimo jiné také preventivní opatření pro finanční instituce. Mezi ně je zahrnuta povinná identifikace klienta, která má zabránit vedení anonymních účtů nebo účtů na falešná jména. Identifikovat klienta by měly finanční instituce při uskutečnění transakcí nad stanovenou hranici, nebo také při důvodném podezření na praní peněz, kdy mnohdy sám klient vyvolává ve finanční instituci pochybnosti o jeho důvěryhodnosti. Preventivní opatření pro banky dále obsahuje doporučení uchovávat záznamy o vnitrostátních i mezinárodních obchodech alespoň po dobu pěti let, aby byla v případě potřeby možná rekonstrukce jednotlivých obchodů nebo mohly být informace použity jako důkazní materiál v trestněprávním řízení [12].

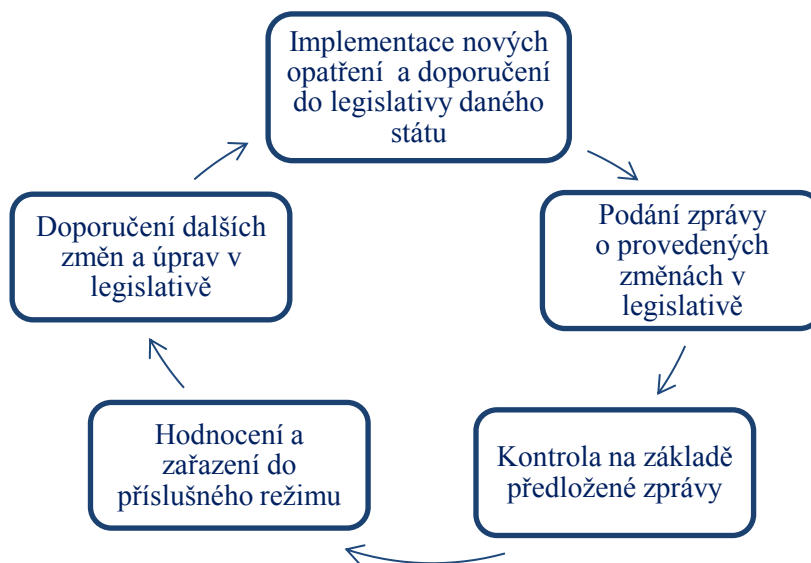
Česká republika, stejně jako dalších několik členů EU, není členem FATF, ale tzv. regionálního uskupení – výboru Moneyval vytvořeného při Radě Evropy. O výboru Moneyval více níže.

3.2.2. Moneyval

Při Radě Evropy byl v roce 1997 založen Výbor expertů pro hodnocení opatření proti praní špinavých peněz a financování terorismu (dříve „PC-R-EV“, nyní „Moneyval“), jehož fungování bylo upraveno obecnými ustanoveními rezoluce Res (2005) 47 o výborech a podřízených orgánech, jejich působnosti a pracovních metodách. V roce 2010 byl rezolucí CM / Res (2010) 12 přijat statut Výboru expertů, který trval až do 1. ledna 2011, kdy Výbor povýšil na nezávislý monitorovací orgán v rámci Rady Evropy (do této doby byl Moneyval součástí FATF jako pozorovatel a později přidružený člen). Moneyval je přímo odpovědný Výboru ministrů, kterému rovněž podává zprávu o výsledcích své činnosti [27].

Výbor je pověřen úkolem kontrolovat a posuzovat dodržování mezinárodních norem platných pro boj proti praní špinavých peněz a financování terorismu, a na základě vzájemných hodnocení předkládat vnitrostátním orgánům doporučení ohledně zlepšení jejich systémů (zjednodušený systém implementace opatření a následných kontrol a hodnocení je graficky vyobrazen na Obrázku 8). Mimo jiné je do činností zahrnut například také výzkum týkající se metod, technik a trendů v praní špinavých peněz. Moneyval se rovněž podílí na celosvětovém boji proti praní peněz, jelikož úzce spolupracuje s několika organizacemi, kam lze zahrnout již zmíněný FATF, a dále také Mezinárodní měnový fond nebo Světovou banku. Veškerá činnost výboru pak směřuje k hlavnímu cíli, a to zajistit, aby členské státy

održovaly platné mezinárodní normy a měly zavedený efektivní systém pro boj proti praní peněz. Nutno dodat, že při výkonu činností vychází Výbor s již zmíněných 40 a 9 Speciálních doporučení FATF proti praní špinavých peněz.

Obrázek 8: Cyklus zobrazující systém kontrol a hodnocení členských států Moneyvalem

Zdroj: vlastní zpracování

Členy Moneyvalu jsou členské státy Rady Evropy, které nejsou členem FATF. V současnosti má Výbor celkem 30 členů, kdy každý z nich má právo si zvolit až tři zástupce. Mezi 30 členskými státy je zahrnuta i Česká republika, již ve výboru reprezentují tři stálí členové z resortu Ministerstva financí, Ministerstva spravedlnosti a České národní banky. Stejně tak jako FATF, pořádá Moneyval tzv. vzájemná hodnocení členských zemí, která spočívají v tom, že odborníci ze čtyř až pěti zemí společně hodnotí stávající systém boje proti praní peněz ve vybrané zemi, nicméně se zaměřují především na jeho efektivní fungování v praxi. Vybraní zástupci, kteří hodnocení provádí, navštíví během jednoho týdne státní orgány a instituce činné v boji proti praní špinavých peněz, jakožto i zákonem definované povinné osoby, a z této návštěvy je poté vypracována zpráva, na základě které jsou pak dotčenému státu předložena doporučení, jak stávající systém boje zlepšit.

Česká republika absolvovala již čtyři kola tohoto hodnocení, a to v letech 1998, 2001, 2005 a 2010. V letošním roce 2018 prochází Česká republika pátým kolem hodnocení. Zpráva o výsledku hodnocení ve čtvrtém kole pak byla předložena na 35. plenárním zasedání Moneyvalu v dubnu 2011. Ve zprávě definovali hodnotící odborníci několik oblastí v české legislativě, které nesplňují požadavky mezinárodních norem a na tyto oblasti vytvořila několik závazných doporučení. Z důvodu těchto zjištěných nedostatků byla Česká republika

zařazena do režimu zvaného „*regular – expedited follow-up procedure*“⁶, na který ČR reagovala předložením šesti „*follow-up reportů*“⁷, posledním v září 2015. Tímto krokem ČR usilovala o zařazení do nejmírnějšího režimu „*biennial update*“⁸ [60].

Česká republika však až do září 2015 nesplnila některá ze zásadních doporučení, což ji posunulo ještě do přísnějšího stupně výše zmíněného režimu, a sice do stupně II. Tehdy byly České republice vytýkány především nedostatečné postihy za shromažďování finančních prostředků za účelem financování terorismu. Zmíněný režim má celkem čtyři stupně, přičemž první dva spočívají v zaslání dopisu, popřípadě osobní návštěvy ze strany sekretariátu Moneyvalu, čímž je zdůrazněna naléhavost řešení vytýkaných nedostatků. Ve stupních III a IV pak Moneyval vydává tzv. „Veřejné prohlášení“, kterým vyzývá a upozorňuje ostatní členské země, aby v oblasti finančních styků s dotčenou zemí byly obezřetnější s přihlédnutím k vyšší míře rizikovosti. V říjnu 2015 pak Výbor změnil postoj vůči ČR a nakonec ji přeřadil do stupně I, kdy byl ministrům spravedlnosti a financí zaslán dopis [60].

První zprávu o provedených změnách v legislativě předložila Česká republika na 50. plenárním zasedání v dubnu 2016, kde uváděla, že byl zpracován návrh novely trestního zákoníku v oblastech týkajících se financování terorismu. Na tuto skutečnost však Výbor reagoval negativně, jelikož podle provedené analýzy sekretariátem Výboru nedošlo k žádnému pokroku. Na základě toho, pak byla Česká republika přeřazena do stupně II, který spočívá ve vyslání návštěvy vysokých představitelů. Ta do České republiky skutečně zavítala, a to v červnu 2016 s cílem podpořit Ministerstvo spravedlnosti v provedení nutných změn týkajících se trestního zákoníku [60].

Na 52. plenárním zasedání Moneyvalu, které se konalo v prosinci 2016, informovala ČR sekretariát o schválení novely trestního zákoníku a o přípravě další novely, která by měla obsahovat novou úpravu skutkových podstat trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti. Tento krok byl Výborem velmi pozitivně přijat, díky čemuž nebyla ČR zařazena do ještě přísnějšího stupně III. Nicméně sekretariát Výboru Českou republiku upozornil, že je nutné dokončit ostatní legislativní práce a dořešit zbylé vytýkané nedostatky, aby mohla být ČR vyňata z režimu „*enhanced follow-up procedure*“. V březnu letošního roku pak bylo uskutečněno páté kolo návštěv pro další kolo hodnocení, a to i v České republice, kdy vybraní

⁶ V tomto režimu by měly být zprávy o provedených změnách v legislativě na základě vytýkaných nedostatků předkládány v intervalech kratších než dva roky.

⁷ Zprávy o pokroku a provedených změnách v oblasti boje proti praní špinavých peněz.

⁸ Tento režim znamená, že legislativa dané země je plně nebo převážně v souladu s předpisy a doporučeními Moneyvalu.

odborníci diskutovali se zástupci státního i soukromého sektoru o otázkách efektivity systému boje proti praní peněz a financování terorismu. Zpráva z tohoto kola hodnocení by měla být podle harmonogramu projednávána a následně přijata na prosincovém plenárním zasedání [60].

3.2.3. Světová banka a Mezinárodní měnový fond

S cílem poukázat na nutnost boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu na mezinárodní úrovni se sdružily Světová banka a Mezinárodní měnový fond (dále také „SB“ a „MMF“). Při své činnosti pořádá toto sdružení různé konference a semináře po celém světě týkající se právě oblasti praní špinavých peněz. Jedním z výsledků činnosti je pak vydání Metodologie boje proti praní peněz a financování terorismu v roce 2002, čímž byla uzavřena dohoda o financování a organizaci hodnocení, jak vybrané země dodržují mezinárodně platné normy, mj. i 40 + 9 doporučení vydaných FATF. Česká republika prošla hodnocením ze strany SB a MMF na přelomu května a června roku 2003 a na základě tohoto hodnocení vydala SB spolu s MMF „*Zprávu o dodržování standardů a kodexů a Doporučení FATF proti praní špinavých peněz a financování terorismu*“ [25].

Hodnocení ČR v roce 2003 prokázalo značně velký pokrok v uvádění české legislativy, upravující praní špinavých peněz, do souladu s mezinárodními standardy. Vytýkáno bylo tehdy několik nedostatků v oblasti boje proti financování terorismu, což Českou republiku „trápí“ až do dnešní doby, jelikož vytýkané nedostatky ze strany Moneyvalu se rovněž týkají především boje proti financování terorismu [25].

3.3. Mezinárodně platné prameny právní úpravy

Kromě 40+9 doporučení FATF nebo doporučení ze strany Moneyvalu, je Česká republika při úpravě legislativy vázána i několika dokumenty, které jsou platné na mezinárodní úrovni. Jsou jimi Vídeňská úmluva, Štrasburská úmluva a Palermská úmluva. Jednotlivé právní dokumenty budou představeny níže.

3.3.1. Úmluva OSN proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami

Úmluva OSN proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami, jinak též „Vídeňská úmluva“, byla přijata ve Vídni dne 20. prosince 1988 za účelem zefektivnění spolupráce mezi smluvními státy v oblasti boje proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami. K tomu se zúčastněné státy zavázaly v preambuli Úmluvy, kde

mimo jiné poukazovaly na nutnost bojovat proti této trestné činnosti, protože osoby obchodující s látkami tohoto typu mají vysoké zisky, které jim umožňují přístup do vládních struktur a tím následně ničí a podkopávají fungující ekonomiku a politický systém [22];[51];[54].

V článku 3 Vídeňská úmluva definuje trestné činy, proti kterým musí smluvní státy přijmout opatření. Obsaženy jsou obvyklé drogové trestné činy, jako výroba, příprava nebo samotný prodej jakékoliv omamné látky, ale rovněž je zde zahrnuta i přeměna nebo převod majetku získaného právě touto trestnou činností. V článku 5 pak Úmluva opravňuje ke konfiskaci výnosů pocházejících z trestné činnosti podle článku 3, nebo zmrazení výnosů a zabavení majetku. V oblasti boje proti organizovanému zločinu se jedná vůbec o první mezinárodní úmluvu [54].

Česká republika podepsala Vídeňskou úmluvu v New Yorku dne 7. prosince 1989, následně byla prezidentem republiky ratifikována a v platnost vstoupila dne 2. září 1991.

3.3.2. Úmluva o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosů ze zločinu

Úmluva o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosů ze zločinu, rovněž známá pod názvem „Štrasburská úmluva proti praní peněz“, byla podepsána Radou Evropy dne 8. listopadu 1990 ve Štrasburku. Cílem přijetí této Úmluvy bylo prohloubit stávající mezinárodní spolupráci a rozšířit ji o další mimoevropské státy, o čemž svědčí i účast Austrálie a Spojených států [48];[50].

Na první pohled by se dalo říci, že se Štrasburská úmluva nikterak neliší od předchozí Vídeňské úmluvy. Zásadní rozdíl je pak spatřován v aplikaci úmluv, kdy Vídeňská úmluva se zaměřuje pouze na výnosy z obchodu s omamnými látkami, kdežto Štrasburská úmluva řeší legalizaci výnosů z trestné činnosti jako celek, což znamená, že se uplatní na finanční výnosy z jakékoliv trestné činnosti. „Lze konstatovat, že Štrasburská úmluva obsahuje komplexní návod pro celý proces odhalení praní peněz přes identifikaci klienta až po udělení sankce“ [54].

Jménem České republiky byla tato Úmluva podepsána dne 18. prosince 1995 ve Štrasburku a v platnost vstoupila dne 1. března 1997.

3.3.3. Úmluva OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu

Palermská úmluva⁹ byla podepsána dne 15. listopadu 2000 v italském Palermu a její obsah se týká opatření pro boj proti praní špinavých peněz. Úmluva vyzývá a doporučuje smluvním státům, aby byl například zaveden jednotný vnitrostátní systém regulace a kontroly pro bankovní a finanční instituce. Rovněž je v této Úmluvě kladen důraz na nutnost výměny informací mezi správními a jinými orgány činnými v trestním řízení a v samotném boji proti praní špinavých peněz. Úmluva mimo jiné obsahuje doporučení zavést např. ohlašování přeshraničních převodů značných objemů hotovosti, což může značně přispět při odhalování trestné činnosti praní špinavých peněz [54].

Palermskou úmluvu přijala Česká republika dne 12. prosince 2000 v Palermu, později byla prezidentem republiky ratifikována a platnou se stala až 24. října 2013.

3.3.4. Ochrana bankovního systému před jeho zneužitím pro praní peněz

Tento dokument byl přijat v prosinci roku 1988 tzv. „Basilejským výborem“, který má na starost především spolupráci mezi centrálními bankami a koordinaci jejich činnosti. Rovněž vytváří standardy a doporučení pro bankovní dohled. Zmíněný dokument o ochraně bankovního systému není právně závazný a je tak na rozhodnutí každého státu, zda jej bude používat ve své legislativě [22].

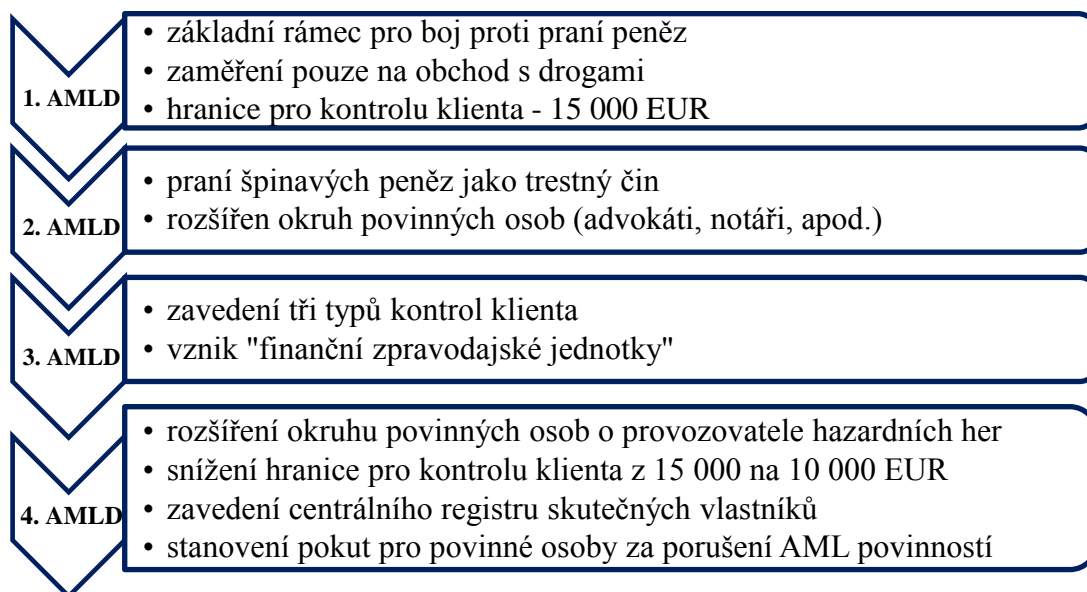
Basilejský výbor sepsal tento dokument s ohledem na zneužití finančních institucí při procesu praní špinavých peněz, a to například že mohou být využity k uložení finančních prostředků získaných z trestné činnosti. V souvislosti s touto skutečností pak Basilejský výbor apeloval na spolupráci bank se správními a jinými orgány činnými v trestním řízení. Dalším důvodem pro vznik byla také stále se rozšiřující kriminalita přesahující hranice jednotlivých států, což si vyžaduje spolupráci na mezinárodní úrovni. V dokumentu je dále kladen důraz na poctivé provádění identifikace jednotlivých transakcí, a v případě, že nebude prokázána legitimita, tak aby tyto transakce nebyly vůbec uskutečněny. Samozřejmostí je provádění veškerých bankovních operací v souladu se zákonem [54].

3.4. Prameny právní úpravy platné v rámci Evropské unie

V souvislosti s právním vymezením problematiky praní špinavých peněz byla zmíněna tzv. „4. AML směrnice“, kterou musela Česká republika zimplementovat do své legislativy.

⁹ Jiný název pro Úmluvu OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu

Proto budou nyní představeny všechny čtyři AML směrnice. Změny související se zavedením jednotlivých směrnic jsou graficky znázorněny na Obrázku 9.

Obrázek 9: Vývoj směrnic platných na území Evropské unie

Zdroj: vlastní zpracování

3.4.1. Směrnice Rady č. 91/308/EHS o předcházení zneužití finančního systému k praní peněz

Směrnice, se kterou se lze setkat i pod názvem „První AML směrnice“ byla přijata dne 10. června 1991 za účelem vytvoření základního rámce pro boj proti praní peněz. Působnost směrnice byla rozšířena pouze na území tehdejšího Evropského hospodářského společenství. Důvodů, proč Rada k vytvoření této směrnice přistoupila, bylo hned několik. Patřily mezi ně například značné rozdíly v oblasti boje proti praní peněz v jednotlivých členských státech, riziko zneužití jedné ze základních svobod vnitřního trhu, a sice volného pohybu kapitálu a dále také riziko zneužití finančního systému, což by mohlo značně negativně ovlivnit jeho stabilitu a spolehlivost [22];[54].

Povinnosti vyplývající z této směrnice byly pro členské státy opravdu minimální, což bylo považováno za její handicap, jelikož členské státy mohly svou legislativu upravovat nad rámec požadavků směrnice. Díky tomu nebylo dosaženo zmíněného cíle sjednotit opatření v jednotlivých státech, neboť i nadále byly mezi jednotlivými legislativami velké rozdíly [22];[54].

První AML směrnice nebyla příliš efektivní, protože byla zaměřena pouze na oblast obchodu s drogami a vůbec se nezabývala praním špinavých peněz jako trestného činu.

Směrnici byla tehdy stanovena hranice, při jejímž překročení byly finanční instituce povinny přistoupit ke kontrole klienta, na 15 000 EUR.

3.4.2. Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2001/97/ES pozměňující Směrnici Rady č. 91/308/EHS

Jelikož „První AML směrnice“ trpěla několika zásadními nedostatky, bylo nutné ji novelizovat, k čemuž došlo vydáním tzv. „Druhé AML směrnice“ dne 4. prosince 2001. Cílem Druhé AML směrnice pak bylo také přizpůsobení se novým trendům a technikám v procesu praní peněz.

Mezi změny, které tato směrnice přinesla, patřilo především označení praní špinavých peněz za trestný čin a trestná činnost v této oblasti byla rozšířena na jakoukoliv metodu k dosažení nelegálního majetkového prospěchu. Změnou prošly i právně definované povinné osoby, které mají za úkol nahlašovat podezřelé obchody příslušným institucím. Nově byly mezi povinné osoby zahrnuty profese jako auditor, daňový poradce, advokát, notář nebo obchodník s cennými papíry.

3.4.3. Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2005/60/ES

Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2005/60/ES byla přijata ke dni 26. října 2005 a lze ji dohledat i pod názvem tzv. „Třetí AML směrnice“. Tato směrnice byla jako ta předchozí vytvořena za účelem reakce na další nové trendy a postupy v oblasti praní peněz. Rovněž bylo zapotřebí uvést mezinárodně platnou legislativu do souladu s novelizovanými Čtyřiceti doporučeními FATF, které byly rozšířeny o dalších 9 speciálních doporučení. Jelikož byla novelizace a rozšíření stávajících Čtyřiceti doporučení FATF opravdu rozsáhlá, nestačilo pouze novelizovat předchozí dvě směrnice, nýbrž vytvořit zcela novou [50].

Třetí AML směrnice definovala různé druhy kontrol klienta a rovněž podmínky, za kterých musí povinné osoby k těmto kontrolám přistupovat. Byly rozlišeny tři základní typy kontrol, a to hloubková, zjednodušená nebo zesílená hloubková kontrola. Nejčastěji využívaná je kontrola hloubková, která se provádí při překročení stanovené hranice pro kontrolu klienta, nebo při podezření na praní peněz, mnohdy vyvolané nedůvěryhodností samotného klienta. Ke zjednodušené hloubkové kontrole se podle této směrnice mělo přistupovat v případě navázání obchodního vztahu například s veřejnými orgány nebo subjekty, u kterých je podezření na praní peněz velmi malé a nepravděpodobné [50].

Nezbytně nutná je také zmínka o tzv. „finanční zpravodajské jednotce“, jejíž zřízení bylo nařízeno právě Třetí AML směrnicí, která k tomuto kroku přistoupila na základě Čtyřiceti doporučení FATF. Funkci finanční zpravodajské jednotky plní v České republice Finanční analytický úřad, o kterém bylo již zmiňováno.

3.4.4. Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/849

Poslední směrnicí, která značně ovlivnila legislativu v jednotlivých státech, je Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/849 ze dne 20. května 2015 (jinak též „Čtvrtá AML směrnice nebo „Nová AML směrnice“). Přijetí této směrnice, kterou byla mj. zrušena Třetí AML směrnice, bylo reakcí na další novelizaci Čtyřiceti doporučení FATF z roku 2012. Nynější čtvrtá je pak považována za stěžejní dokument pro boj proti praní peněz na úrovni Evropské unie [54].

Změny ve čtvrté směrnicí se opět dotkly i okruhu povinných osob, který byl rozšířen o provozovatele hazardních her. Hranice, při jejímž překročení měla být provedena povinná hloubková kontrola klienta, byla snížena z 15 000 na 10 000 EUR, a u provozovatelů hazardních her byla tato hranice stanovena ve výši 2 000 EUR. V případě finančních institucí se jedná o převody mezi účty nebo jiné transakce přesahující tuto hranici, kdežto u hazardních her je míněna výše sázky nebo výhry.

S ohledem na stále trvající hrozbu ohrožení fungujícího finančního nebo politického systému přistoupila tato směrnice k tvrzení, že je zapotřebí zajistit větší transparentnost finančních transakcí. To dalo vzniknout „centrálnímu registru skutečných vlastníků“, díky kterému měl být snadněji zjištěn skutečný majitel, kterým je v tomto případě myšlena například osoba, pro kterou se transakce nebo činnost provádí [54].

Povinné osoby byly touto směrnicí dotčeny i v oblasti sankcionování za porušení povinností, čímž může být například neprovedení identifikace klienta, nenahlášení podezřelého obchodu nebo uchovávání záznamů po určitou dobu. Porušení těchto povinností, byť jen z nedbalosti, pak umožňuje propíračům hladký průběh celého procesu praní peněz, a proto je zapotřebí tato pochybení řádně trestat. Čtvrtá směrnice tak stanovila pokuty, jejichž horní limit se pohybuje až kolem 5 000 000 EUR, případně může být stanovena ve výši 10% ročního obrátu dané finanční nebo úvěrové instituce [54].

4. ANALÝZA PREVENTIVNÍCH OPATŘENÍ

Výše byly představeny jednotlivé instituce působící na mezinárodní úrovni a na území České republiky. Nyní proto bude provedena analýza jednotlivých preventivních opatření, která v současnosti fungují v České republice. Pro tato opatření jsou stěžejní především výše zmíněné Třetí a Čtvrtá AML směrnice, jelikož jejím přijetím došlo k úpravě nejen české legislativy, ale i povinností podnikajících fyzických (dále jen „FO“) a právnických osob (dále jen „PO“) a dalších institucí.

Nejdůležitější změna v Třetí AML směrnici, je zavedení „finanční zpravodajské jednotky“, kterou zde zastává FAÚ. Právě ten je hlavní institucí bojující proti praní peněz, jelikož dohlíží a kontroluje dodržování zákonem daných povinností ze strany zmíněných subjektů a institucí. Z příslušných grafů uvedených výše je patrné, že FAÚ aktivně proti této trestné činnosti bojuje, o čemž svědčí mnoho provedených kontrol a udělených pokut u povinných osob, popřípadě počet podaných trestních oznámení. Na pokutách povinným osobám, jak je znázorněno na příslušném grafu, se za jednotlivé roky vyberou opravdu vysoké částky. To lze z pohledu veřejnosti hodnotit velice kladně, jelikož je tím dokázáno, že problematika praní peněz není institucím lhostejná a že jakákoliv pochybení nejsou přehlížena, a povinné osoby jsou za ně náležitě sankcionovány. Rovněž lze také usoudit, že v České republice mají propírači opravdu malé šance si své výnosy vyprat. Zajišťování finančních prostředků ze strany FAÚ se pohybuje v milionových částkách, což lze soudit jako jasné cílení proti této trestné činnosti, jelikož „špinavé peníze“ jsou stahovány z oběhu a odebírány z vlastnictví propíračů. Díky tomu pak nemohou propírači poškodit nebo narušit chod fungujícího ekonomického nebo politického systému.

Preventivní opatření se týkají zejména bankovních a jiných finančních institucí, jelikož u nich je největší riziko, že budou zneužity k proprání výnosů z trestné činnosti. Z tohoto důvodu uveřejňují na základě pokynů od ČNB a právních předpisů dokumenty týkající se prevence a opatření proti praní špinavých peněz. Někdy jsou tyto dokumenty označovány jako informace o úkonech, se kterými se klient setká při navázání obchodního vztahu s bankou. V přílohách jsou pak pro představu uvedeny dva takové dokumenty, konkrétně od České spořitelny a Air bank. Na nich si lze všimnout rozdílnosti v celkovém rozsahu, kdy obě instituce vytvoří povinný základ a ostatní informace, které jsou součástí dokumentu, jsou na rozhodnutí každé banky. Právě Air bank, na rozdíl od ČS, má svůj dokument o prevenci značně rozsáhlý a jeho součástí je i stručná definice samotné problematiky praní špinavých peněz. V dokumentech jednotlivé instituce uvádějí postoj k právním předpisům platným na

území České republiky, ale i k různým doporučením mezinárodních institucí, a to např. respektování 40 a 9 doporučení vydaných FATF a uvedení svých strategií do souladu. Dále jsou zde uvedeny například postupy při provádění identifikace klienta apod. Pokud banka nebo jiná finanční instituce přistoupí k identifikaci a kontrole klienta, vychází přitom především ze zásady „Poznej svého klienta“ [18];[42];[44].

Preventivní opatření by měly dodržovat i další subjekty, kterými lze rozumět např. advokáty, notáře, a další podobné profese. Ze strany advokátů a jiných podobných profesí však došlo k velkým negativním reakcím, a to hlavně kvůli povinnosti ohlašovat podezřelé obchody, popř. provedení transakcí nad stanovenou hranici. Osoby vykonávající tyto profese se totiž ohrazují faktem, že preventivní opatření jsou v rozporu s mlčenlivostí, kterou jsou tyto profese vázány např. Zákonem o advokacii. Mlčenlivost je totiž v oblastech advokacie „jedním z nejdůležitějších instrumentů, které umožňují vytvořit vztah maximální důvěry mezi advokátem a klientem“. Protože pokud by klient nemohl do svého obhájce vložit důvěru, byl by smysl této profese naprosto zbytečný. V současnosti definuje zákon v § 21 situaci, při níž nemá advokát povinnost mlčenlivosti. Jedná se o přerušení spáchání trestného činu, což znamená, že pokud klient advokátovi sdělí nějaký svůj záměr nebo plán, kterým by byla trestná činnost, má advokát povinnost tuto skutečnost ohlásit a právě v tuto chvíli se na něho nevztahuje povinnost mlčenlivosti [2];[54].

Přijetí Čtvrté AML směrnice se dotklo i provozovatelů hazardních her nebo sázkových kanceláří, neboť byli zahrnuti do okruhu povinných osob. Nicméně těchto subjektů se až tolik netýká identifikace nebo kontrola klienta, nýbrž ohlášení osoby příslušným orgánů v případě podezření na praní špinavých peněz nebo jinou trestnou činnost, anebo pokud klient disponuje velkým množstvím peněz. To znamená, že pokud klient přijde a vsadí si, popř. vloží do hracího automatu částku převyšující 2 000 EUR¹⁰ (nebo jí odpovídající výši v jiné měně) je provozovatel povinen tuto skutečnost a danou osobu ohlásit. Mnohdy totiž hráči hazardních her disponují penězi, které získali z drogového obchodu, kde se točí opravdu vysoké částky.

Za nejdůležitější by mohly být vymezeny tři opatření, popř. procedury, které by měla provádět každá bankovní a jiná finanční instituce. Jsou jimi identifikace klienta, kontrola klienta a podezřelý obchod. Jednotlivým opatřením bude nyní věnována pozornost.

¹⁰ Hranice 2 000 EUR pro provozovatele hazardních her byla stanovena Čtvrtou AML směrnicí.

4.1. Identifikace klienta

Identifikací klienta lze rozumět proces, kterým se daná bankovní nebo finanční instituce seznamuje s klientem a zaznamenává si jeho identifikační údaje, čímž je myšlen průkaz totožnosti u FO a doklad o existenci subjektu u PO. K identifikaci klienta přistupují bankovní a jiné finanční instituce před prvním navázáním obchodního vztahu a dále při klientem uskutečněných transakcích nad stanovený limit. Z daných dokladů jsou u FO zaznamenávány údaje jako jméno, příjmení, místo narození, číslo průkazu totožnosti, trvalý pobyt a státní občanství. Pokud se jedná o podnikající FO, zaznamenává se rovněž obchodní firma, sídlo a IČ. U PO je to pak název obchodní firmy, její sídlo a IČ [42];[44].

Konkrétně Air bank ve svém dokumentu o prevenci uvádí, že při identifikaci klienta kromě zaznamenání identifikačních údajů provádí kontrolu samotného průkazu totožnosti (nebo dokladu o existenci subjektu u PO), jestli není jakkoliv mechanicky poškozen nebo znehodnocen, jestli je doklad platný a údaje na něm čitelné, a rovněž ověřuje shodu podoby klienta s vyobrazením na průkazu totožnosti. Veškeré zaznamenané údaje pak bývají v případě změn aktualizovány a následně archivovány, kdy například ČS uvádí dobu 10 let od uskutečnění obchodu nebo ukončení obchodního vztahu.

4.2. Kontrola klienta

Výše bylo zmiňováno o několika typech kontroly klienta, kam spadá i tzv. hloubková kontrola. K té se přistupuje v případě, že instituce nabyla podezření na praní špinavých peněz nebo pokud klient provádí transakce v částce 10 000 EUR nebo vyšší. Mimo jiné může banka hloubkovou kontrolu provést v případě, pokud se prováděné transakce klientem zdají být nestandardní. Cílem hloubkové kontroly je pak zjistit, za jakým účelem je obchod prováděn nebo z jakého zdroje dané finanční prostředky pocházejí. Údaje, které banka při hloubkové kontrole požaduje, je klient povinen poskytnout, v opačném případě banka neuzavře obchodní vztah, nebo neposkytne nějakou svou službu. V tomto momentě lze spatřit aktivní boj proti praní peněz, jelikož banky jsou zde v pozici, kdy mohou proces praní peněz zarazit již na samém začátku.

4.3. Podezřelý obchod

Banky neuzavírají obchodní vztah s klientem i v případě, kdy jsou spatřovány znaky, které by mohly poukazovat na praní špinavých peněz. Nicméně nutno podotknout, že své nekalé úmysly na sebe mnohdy prozradí klient sám, například odmítnutím podrobit se identifikaci,

ale i samotným chováním (nervozita apod.). K navázání obchodního vztahu nedojde také v případě pochybností o pravosti průkazu totožnosti nebo dokladu o existenci subjektu.

Česká spořitelna ve svém dokumentu uvádí, že v rámci preventivních opatření nenavazuje obchodní vztahy s tzv. „shell“ nebo „offshore“ bankami. Ty se vyznačují především tím, že na uvedeném obchodním sídle se ve skutečnosti vůbec fyzicky nenachází. Tyto banky povětšinou slouží pro diskrétní uložení finančních prostředků a nemají ani nijak omezené počty a výše transakcí. Klient při založení účtu u těchto typů bank vůbec nemusí podstupovat žádné kontroly, jelikož veškerá s tím spojená administrativa probíhá pouze vzdáleně pomocí internetu a klient tak fyzicky nenavštěvuje žádnou pobočku. Tyto banky se také neřídí právními předpisy o legalizaci výnosů z trestné činnosti a nepodnikají různé kroky v rámci preventivních opatření. Právě z tohoto důvodu jsou banky tohoto typu velice oblíbené u propíračů a naopak velmi nedůvěryhodné z pohledu běžných bank [8];[34].

4.4. Politicky exponované osoby

S velkou obezřetností přistupují banky i k obchodním vztahům s tzv. „politicky exponovanými osobami“. Těmi se rozumí například osoba zastávající veřejnou funkci a mající vysoké postavení, které by mohlo mít vliv na politický nebo ekonomický systém, díky čemuž by bylo možné snáze uskutečnit celý proces legalizace výnosů z trestné činnosti. Politicky exponovanou osobou je pak konkrétně myšlena například hlava státu, ministři, členové nejvyšších a ústavních soudů apod. Do okruhu těchto osob jsou zahrnuty také rodinní příslušníci a další blízcí politicky exponované osoby. Zmíněné osoby jsou pak vždy podrobovány hloubkové kontrole, je jim věnována zvýšená pozornost a jejich provedené transakce jsou průběžně monitorovány [42];[54].

ZÁVĚR

Organizovaný zločin spolu s legalizací výnosů z trestné činnosti je problém, s kterým se potýká v dnešní době celý svět. Práce tak vymezila základní pojmy o organizovaném zločinu a poukázala na možné projevy této trestné činnosti. Detailněji byla rozpracována samotná problematika legalizace výnosů z trestné činnosti. Dále byly představeny jednotlivé fáze procesu praní peněz, kde byla obrovským překvapením zjištěná skutečnost, že očištěné výnosy dosahují zhruba 20 % z celkové výše vstupující do procesu. Proto lze konstatovat, že se „propíračům“ vůbec nevyplatí tento proces podstupovat a realizovat. V souvislosti s fázemi praní peněz je také překvapující, jak sofistikované metody používají propírači při převozu peněžní hotovosti za hranice státu.

Česká legislativa má tuto problematiku velice dobře ošetřenou, jelikož okruh její působnosti se nezaměřuje jen na výnosy z konkrétní činnosti, ale zahrnuje výnosy v mnoha podobách získaných nejrůznější formou trestné činnosti. Avšak co se týče postihů uvedených v trestním zákoníku, tak zde by se některým osobám mohly zdát trestní sazby příliš nízké s ohledem na skutečnost, že praní špinavých peněz může ohrozit společnost, fungování ekonomiky státu nebo politického systému. Velice kladně pak lze hodnotit fungování jednotlivých institucí bojujících proti praní špinavých peněz a jejich vzájemnou spolupráci, díky které je proces praní peněz pro propírače značně ohrožen a ztížen, což může vést i k tomu, že si pachatelé mnohdy rozmyslí, jestli vůbec mají proces realizovat. Nicméně i tak budou nadále existovat „šikovní“ pachatelé, kteří si vždy najdou cestu a skulinku v zákoně a hladce si tak vyperou své nelegálně získané výnosy.

Část práce je pak věnována opatřením a institucím, které působí na mezinárodní úrovni, a jejich činnostem, které byly graficky znázorněny na základě výročních zpráv. Dle zjištěných informací lze říci, že moderní svět není k této problematice lhostejný a snaží se proti ní opravdu bojovat. Tomu také odpovídá provádění vzájemných hodnocení v rámci FATF a zejména Moneyvalu, jímž je Česká republika členem. V podkapitole věnované Moneyvalu je uveden diagram znázorňující zjednodušený postup při implementaci opatření a doporučení do legislativy a následné hodnocení ze strany odborníků. Striktní přístup Moneyvalu k řešení nedostatků v české legislativě může být velmi dobrým nástrojem, jak Českou republiku donutit k vypracování změn, které budou ještě efektivnější v boji proti praní peněz než stávající úprava legislativy.

V práci byly dále představeny jednotlivé směrnice a úmluvy, kterými se musí řídit všechny dotčené státy a které se tak staly základem pro každou vnitrostátní legislativu. Vývoj směrnic

upravujících AML legislativu byl uveden na příslušném obrázku, z něhož lze usuzovat, že instituce se snaží reagovat na stále se vyvíjející techniky, které propírači využívají pro praní peněz.

V poslední části práce pak byla provedena analýza preventivních opatření, jimiž lze rozumět postupy bankovních a ostatních finančních institucí s osobami, které svým chováním nebo prováděnými transakcemi vzbuzují dojem podezřelého obchodu. Analýzou bylo zjištěno, že téměř každá banka dodržuje striktní podmínky pro navazování obchodních vztahů, a proto není pro propírače lehké s procesem praní peněz vůbec začít.

V souhrnu celé práce je možné říci, že současné aktivity ze strany národních a mezinárodních institucí spolu se současnými fungujícími opatřeními naplňují předpoklad pro úspěšný boj proti legalizaci výnosů z trestné činnosti, nicméně je zapotřebí, aby všechny instituce pokračovaly dál ve vyvíjení příslušných legislativ a nepolevovaly ve striktním přístupu hodnocení jednotlivých členských států.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] § 129 zákona č. 40/2009 Sb. ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 11, s. 382. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=40/2009&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy
- [2] § 21 zákona č. 85/1996 Sb. ze dne 13. března 1996, o advokacii. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1996, částka 29, s. 1002. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=85/1996&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy
- [3] § 216 až 217 zákona č. 40/2009 Sb. ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 11, s. 403. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=40/2009&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy
- [4] § 3 odst. 1 zákona č. 253/2008 Sb., ze dne 5. června 2008, o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2008, částka 80, s. 3688. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=253/2008&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy
- [5] Al Capone. In: *Osobnosti.cz* [online]. [cit. 2018-02-13]. Dostupné z: <http://zivotopis.financnici.cz/al-capone.php>
- [6] Al Capone: Génius zločinu, kterého vynesla nahoru nelegální výroba alkoholu za prohibice. In: *Reflex* [online]. 22. 1. 2009 [cit. 2018-02-11]. Dostupné z: <http://www.reflex.cz/clanek/causy/73649/al-capone-genius-zlocinu-ktereho-vynesla-nahoru-nelegalni-vyroba-alkoholu-za-prohibice.html>
- [7] Bezpečnostní hrozby. In: *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 8. 4. 2016 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/bezpecnostni-hrozby-337414.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>
- [8] Boj bank proti praní špinavých peněz. In: *Bankovní poplatky.com* [online]. 26. 3. 2010 [cit. 2018-04-19]. Dostupné z: <https://www.bankovnipoplatky.com/boj-bank-proti-prani-spinavych-penez-10684.html>
- [9] Centrální evidence účtů. In: *Česká národní banka* [online]. [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/statistika/centralni_evidence_uctu/

- [10] Co je organizovaný zločin. In: *Policie České republiky* [online]. 31. 7. 2016 [cit. 2018-01-09]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/co-je-organizovany-zlocin.aspx>
- [11] Committee of Experts on the Evaluation of Anti-Money Laundering Measures (MONEYVAL). In: *Financial Action Task Force* [online]. [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <http://www.fatf-gafi.org/pages/moneyval.html>
- [12] Čtyřicet doporučení FATF (český překlad). In: *Ministerstvo financí České republiky* [online]. [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/archiv/agenda-financniho-analytickeho-utvaru/mezinarodni-spoluprace-a-institute>
- [13] FATF Members and Observers. In: *Financial Action Task Force* [online]. [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <http://www.fatf-gafi.org/about/membersandobservers/>
- [14] FATF Presidency. In: *Financial Action Task Force* [online]. [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <http://www.fatf-gafi.org/about/fatfpresidency/>
- [15] Finanční analytický úřad. In: *FAÚ – Finanční analytický úřad* [online]. [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <http://www.financnianalytickyyurad.cz>
- [16] Finanční analytický úřad. In: *Ministerstvo financí České republiky* [online]. [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/archiv/agenda-financniho-analytickeho-utvaru/novinky-fau/2016/financni-analytickyy-urad-27013>
- [17] History of the FATF. In: *Financial Action Task Force* [online]. [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <http://www.fatf-gafi.org/about/historyofthefatf/>
- [18] Identifikace a kontrola klienta v souvislosti s opatřeními Komerční banky, a. s. v oblasti předcházení legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. In: Komerční banka [online]. [cit. 2018-03-29]. Dostupné z: <https://www.kb.cz/getmedia/12a52e76-0f9e-4017-aea4-556ef86dc6bc/kb-identifikace-a-kontrola-klienta.pdf.aspx>
- [19] Informace o opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu (AML/CFT). In: *Česká národní banka* [online]. [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/vykon_dohledu/upozorneni_pro_verejnost/20131010_opatreni_proti_legaliz_vynosu_trest_cin.html
- [20] Jak se perou peníze. In: *Ekonom* [online]. 21. 12. 2010 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <https://ekonom.ihted.cz/c1-48865510-jak-se-perou-penize>

- [21] Legislativa AML/CFT. In: *Ministerstvo financí České republiky* [online]. Aktualizace 22. 12. 2016 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/archiv/agenda-financniho-analytickeho-utvaru/legislativa-aml-cft>
- [22] LIŠKA, P. Praní Špinavých peněz v České republice. Praha: Radix, 1997, s. 7 – 11, 14, ISBN 80-86031-09-8.
- [23] Mapa kriminality. In: *Mapakriminality.cz* [online]. [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <http://www.mapakriminality.cz/#>
- [24] Members and observers. In: *Council of Europe* [online]. [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <https://www.coe.int/en/web/moneyval/moneyval-brief/members>
- [25] Mezinárodní spolupráce – Boj proti praní peněz a financování terorismu. In: *Ministerstvo financí České republiky* [online]. 26. 9. 2005 [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/mezinarodni-spoluprace/mezinarodni-institute/mezinarodni-spoluprace-boj-proti-prani-11642>
- [26] Mezinárodní spolupráce a instituce. In: *Ministerstvo financí České republiky* [online]. Aktualizace 19. 8. 2013 [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/archiv/agenda-financniho-analytickeho-utvaru/mezinarodni-spoluprace-a-institute>
- [27] Moneyval in brief. In: *Council of Europe* [online]. [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <https://www.coe.int/en/web/moneyval/moneyval-brief>
- [28] Moneyval. In: *Nejvyšší státní zastupitelství Česká republika* [online]. [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <http://www.nsz.cz/index.php/cs/mezinarodni-spoluprace/dali-organizace/moneyval>
- [29] Mutual Evaluations. In: *Council of Europe* [online]. [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <https://www.coe.int/en/web/moneyval/evaluations>
- [30] Národní centrála proti organizovanému zločinu SKPV. In: *Policie České republiky* [online]. [cit. 2018-03-31]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/narodni-centrala-proti-organizovanemu-zlocinu-skpvc.aspx>
- [31] Národní protidrogová centrála SKPV PČR. In: *Policie České republiky* [online]. [cit. 2018-03-31]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/vitejte-na-strankach-narodni-protidrogove-centraly-sluzby-kriminalni-policie-a-vysetrovani-policie-ceske-republiky.aspx>

- [32] Novela zákona č. 253/2008 Sb., s účinností od 1. ledna 2017. In: *Ministerstvo financí České republiky* [online]. 13. 12. 2016 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/archiv/agenda-financniho-analytickeho-utvaru/novinky-fau/2016/novela-zakona-c-253-2008-sb-s-ucinnosti-26874>
- [33] NOVOTNÝ, F. RŮŽIČKA, M. a kol. Trestní kodexy, Trestní zákon, trestní řád a související předpisy (komentář). Praha: Eurounion, 2002, s. 375, ISBN 80-7317-009-4.
- [34] Offshore banky a bankovní účty. In: *SmartTax* [online]. [cit. 2018-04-19]. Dostupné z: <http://www.smarttax.cz/offshore%20bankovnictvi/offshore%20banky%20a%20bankovni%20ucity/>
- [35] Plenary meetings. In: *Council of Europe* [online]. [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <https://www.coe.int/en/web/moneyval/activities/plenary-meetings>
- [36] POWIS, R. E. Jak se perou špinavé peníze. Praha: Victoria Publishing, 1992. ISBN 80-85605-32-5.
- [37] Praní špinavých peněz. In: *Bankovní gramotnost* [online]. [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: http://www.bankovniagramotnost.cz/gramotnost_vstup-do-banky_spinavych-penize
- [38] Praní špinavých peněz. In: *Finanční vzdělávání. Společný projekt finančních asociací* [online]. [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <http://www.financnivzdelavani.cz/svet-financi/bankovnictvi/prani-spinavych-penez>
- [39] Praní špinavých peněz. In: *Špinavé peníze* [online]. [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <http://www.spinavepenize.cz/prani-spinavych-penez>
- [40] Praní špinavých peněz. Zákonná opatření proti praní špinavých peněz. In: *Ministerstvo financí České republiky* [online]. Aktualizace 9. 2. 2015 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <https://www.psfv.cz/cs/penize-a-ucty/prani-spinavych-penez>
- [41] Praní špinavých peněz: Už nevyperete ani korunu! In: *Investujeme.cz* [online]. 4. 12. 2017 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <https://www.investujeme.cz/clanky/prani-spinavych-penez-uz-nevyperete-korunu/>
- [42] Prevence a opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, povinnost identifikace. In: *Air bank* [online]. [cit. 2018-03-29]. Dostupné z: <https://www.airbank.cz/file-download/prevence-a-opatreni-proti-legalizaci-vynosu-z-trestne-cinnosti-a-financovani-terorismu-povinnost-identifikace>

- [43] Prohibice v Americe: Namísto zlepšení morálky přinesla nárůst kriminality. In: *Chci do Ameriky* [online]. 16. 9. 2015 [cit. 2018-02-13]. Dostupné z: <https://hcidoameriky.cz/prohibice-v-americe-namisto-zlepseni-moralky-prinesla-narust-kriminality>
- [44] Prohlášení České spořitelny k politice boje proti praní špinavých peněz a financování terorismu. In: *Česká spořitelna* [online]. [cit. 2018-04-17]. Dostupné z: https://www.csas.cz/static_internet/cs/Obecne_informace/FSCS/Obecne/Prilohy/AML.pdf
- [45] REZKOVÁ, M. Zákon proti praní špinavých peněz: s komentářem a příklady. 2. vyd. Praha: Linde, 2008, s. 25, ISBN 978-80-7201-733-1.
- [46] ROBINSON, J. Pánové z prádelny špinavých peněz peněz. Přeložili Ľubica Jindrová a Štěpán Jindra. Praha: Columbus, 1995, s. 13, 21 – 22, ISBN 80-85928-06-X.
- [47] Sbírka zákonů a Sbírka mezinárodních smluv. In: *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>
- [48] Sdělení č. 33/1997 Sb., o sjednání Úmluvy o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosů ze zločinu. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1997, částka 10, s. 278. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=33/1997&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy
- [49] Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o Úmluvě Organizace spojených národů proti nadnárodnímu organizovanému zločinu. In: *epravo.cz* [online]. 17. 10. 2013 [cit. 2018-04-07]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/zakony/sbirka-zakonu/sdeleni-ministerstva-zahranicnich-veci-o-umluve-organizace-spojonych-narodu-proti-nadnarodnimu-organizovanemu-zlocinu-19767.html>
- [50] TVRDÝ, J. BÁRTOVÁ, A. Zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu a předpisy související: Komentář. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 101, 339-344, 349-356, ISBN 978-80-7400-099-7.
- [51] Úmluva OSN proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami. In: *Informační centrum OSN v Praze* [online]. [cit. 2018-04-07]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/04/nedovoleny-obchod-s-omamnymi-latkami.pdf>
- [52] Útvar odhalování korupce a finanční kriminality SKPV. In: *Policie České republiky* [online]. Archiv k 31. 7. 2016 [cit. 2018-03-31]. Dostupné z:

<http://www.policie.cz/clanek/uokfk-skpv-utvar-odhalovani-korupce-a-financni-kriminality-skpv.aspx>

- [53] Útvar pro odhalování organizovaného zločinu SKPV. In: *Policie České republiky* [online]. Archiv k 31. 7. 2016 [cit. 2018-03-31]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/utvar-pro-odhalovani-organizovaneho-zlocinu-skpv-199737.aspx>
- [54] VONDRÁČKOVÁ, A. Boj proti praní špinavých peněz v EU. Praha: Univerzita Karlova v Praze – Právnická fakulta, 2016, s. 15 – 16, 22 - 23, 26 – 28, 35, ISBN 978-80-8797-549-7.
- [55] Vyhodnocení činnosti NCOZ. In: *Policie České republiky* [online]. 9. 2. 2018 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/vyhodnoceni-cinnosti-ncoz.aspx>
- [56] What is Money Laundering? The Three Stages in Money Laundering. In: *KYCMAP* [online]. [cit. 2018-04-17]. Dostupné z: <http://kycmap.com/what-is-money-laundering/>
- [57] What we do. In: *Financial Action Task Force* [online]. [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <http://www.fatf-gafi.org/about/whatwedo/#d.en.3146>
- [58] Who we are. In: *Financial Action Task Force* [online]. [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <http://www.fatf-gafi.org/about/howeare/#d.en.11232>
- [59] Zákon č. 300/2016 Sb. ze dne 24. srpna 2016 o centrální evidenci účtů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2016, částka 117, s. 4546 – 4550. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=300/2016&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy
- [60] Zprávy o činnosti Finančního analytického úřadu – rok 2012 - 2017. In: *Finanční analytický úřad* [online]. [cit. 2018-04-14]. Dostupné z: <http://www.financnianalytickyyurad.cz/zpravy-o-cinnosti.html>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A: Prohlášení České spořitelny k politice boje proti praní špinavých peněz a financování terorismu.....	57
Příloha B: Prevence a opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, povinnost identifikace.....	59

Příloha A: Prohlášení České spořitelny k politice boje proti praní špinavých peněz a financování terorismu [44]

Česká spořitelna, a.s.
Correspondent Banking
Evropská 2690/17, Praha 6, 160 00

Prohlášení České spořitelny k politice boje proti praní špinavých peněz a financování terorismu

Česká spořitelna si je plně vědoma rizik, jež pro ni vyplývají z možného zneužití k legalizaci výnosů z trestné činnosti a k financování terorismu prostřednictvím obchodů rizikových klientů.

Strategie České spořitelny pro oblast předcházení legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu (dále jen „Strategie AML“) odráží trvalou snahu vedení České spořitelny vytvářet účinné mechanismy k eliminaci těchto rizik a k odhalování nežádoucích aktivit z nich vyplývajících.

Česká spořitelna formuluje svoji Strategii AML s cílem vybudovat komplexní a vyvážený systém ochrany před možnou legalizací výnosů z trestné činnosti a financováním terorismu. Formulování a realizace Strategie AML je pro Českou spořitelnu právním a společenským závazkem úzce souvisejícím se snahou o upevnění jejího postavení v bankovním sektoru České republiky a Evropské unie jako prestižního a důvěryhodného peněžního ústavu a ztělesňujícím nejlepší zkušenosti Erste Group.

Česká spořitelna

vědoma si své odpovědnosti vůči právním, společenským a morálním hodnotám,

vědoma si svých závazků vůči svým akcionářům, klientům a obchodním partnerům,

ve snaze hájit oprávněné zájmy své, jakož i zájmy Erste Group

a konečně ve snaze eliminovat rizika vyplývající z možného propojení finančního sektoru se světem zločinu a terorismu

činí toto

veřejné prohlášení k politice boje proti praní špinavých peněz a financování terorismu:

- ve své činnosti se plně řídíme legislativou Evropské unie a České republiky pro oblast předcházení zneužití finančního systému k legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu (dále jen „AML“)
- respektujeme mezinárodní standardy pro oblast AML, zejména doporučení Financial Action Task Force on AML, Basel Committee on Banking Supervision a Wolfsberg Group, vycházíme ze společných zásad Erste Group a bereme si příklad z nejlepších mezinárodních zkušeností v oblasti AML
- máme vytyčenu Strategii AML zasahující do všech oblastí našich činností a disponujeme politikou a konkrétními procedurami a postupy k předcházení praní špinavých peněz a financování terorismu, které splňují požadavky legislativy České republiky a Evropské unie o AML
- disponujeme politikou přijatelnosti klienta, v rámci níž provádíme kategorizaci klientů na základě zjištěných rizikových faktorů a zejména vymezujeme nepřijatelné a vysoce rizikové klienty a činíme vůči nim další opatření

- všechny naše pobočky a dceřiné společnosti na základě holdingové normy podléhají společnému systému AML a dodržují všechny popsané společné principy a procedury AML
- dodržujeme politiku a zásady "Poznej svého klienta", v rámci nichž zejména:
 - všechny potenciální klienty a osoby s nimi spojené prověřujeme proti mezinárodním seznamům osob a hnutí, vůči nimž jsou uplatňována sankční opatření
 - zjišťujeme skutečnou identitu klientů a dalších osob s nimi spojených
 - ověřujeme a zaznamenáváme nezbytné identifikační údaje klientů a dalších osob
 - činíme opatření ke zjištění politicky exponovaných osob a podrobuje uzavírání obchodních vztahů s nimi zvýšenému dohledu
 - v určených případech zjišťujeme skutečné majitele podnikatelských právnických osob a příjemce výnosů a rozdělovaných prostředků neziskových organizací
 - v určených případech provádíme hloubkovou kontrolu klientů, v rámci níž zejména zjišťujeme zdroj jejich peněžních prostředků nebo majetku a další informace o účelu a zamýšlené povaze obchodu nebo obchodního vztahu
- aktualizujeme identifikační údaje klientů a dalších osob a archivujeme je po dobu 10 let od realizace obchodu nebo ukončení obchodního vztahu
- disponujeme novými technologiemi umožňujícími odhalování případů praní špinavých peněz a financování terorismu a zablokování finančních prostředků klienta
- monitorujeme účty našich klientů z pohledu podezřelých transakcí
- činíme nezbytná opatření k naplňování předpisů o provádění mezinárodních sankcí, zejména pokud jde o zákaz poskytování finančních zdrojů sankcionovaným subjektům a zákaz nakládání se sankcionovaným majetkem
- nezakládáme anonymní účty a neuzavíráme obchody s klienty, kteří se odmítnou podrobit identifikaci nebo odmítnou identifikaci třetí osoby
- neuzavíráme obchody s shell bankami, offshore bankami či bankami, které sídlí v rizikové jurisdikci, ani nevstupujeme do korespondenčních vztahů s bankami, které uvedeným subjektům poskytují služby
- všechny naše zaměstnance podrobuje periodickému proškolení z problematiky AML a průkaznému testování jejich znalostí
- oblast AML podrobuje pravidelnému a komplexnímu vnitřnímu i vnějšímu auditu
- nebyli jsme nikdy sankcionováni či žalováni ve spojení s praním špinavých peněz nebo financováním terorismu.

Příloha B: *Prevence a opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, povinnost identifikace [42]*

Prevence a opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, povinnost identifikace

Tento dokument osloví obzvlášť ty z Vás, kteří hltáte detektivky. Místo věhlasných autorů napínavých příběhů jej sice napsali právníci, a přesto se v něm dočtete mnoho zajímavého. Možná Vás přitom překvapí, co všechno děláme pro to, abychom ztížili život padouchům, kteří se snaží vyprat své špinavé peníze.

Pokud stojíte spolu s námi na straně dobra, určitě se s dokumentem seznámte.

1. Úvod a účel

Tento dokument je věnován základnímu výkladu povinností a opatření v boji proti praní špinavých peněz a financování terorismu.

Jeho cílem je Vám přiblížit problematiku praní špinavých peněz a financování terorismu a informovat Vás o opatřeních, která vedou k jejich prevenci, a také sdělit Vám, jaké povinnosti a postupy jsme my, společnost Air Bank a.s. (dále jen „Banka“), a Vy jako její zmocněnec v rámci této prevence povinni provádět a dodržovat.

2. Podstata praní špinavých peněz a financování terorismu

Praní špinavých peněz (money laundering) je celosvětový problém. Aby se pachatelé trestných činů vyhnuli odhalení a nepřišli o zisky ze své trestné činnosti, musejí nelegálně získané finanční prostředky „vyprat“.

Toto „praní“ v podstatě představuje snahu o zahlazení stop po trestné činnosti a znemožnění dohledání zdrojů prostředků, a to nejčastěji prostřednictvím přesunů peněz mezi účty, případně změny formy těchto prostředků. Moderní technologie dnes umožňují, aby nelegálně získané finanční prostředky cestovaly neuvěřitelnou rychlostí po světě, a to anonymně nebo pomocí falešných údajů o totožnosti.

Boj proti praní špinavých peněz (anti-money laundering – AML) je termín, který zahrnuje snahy o zamezení, odhalení, vyšetřování a hlášení trestného činu praní špinavých peněz.

Proces praní špinavých peněz má obvykle tyto fáze:

- umístění (placement) – první etapa spočívá v umístění nelegálně získaných prostředků do oběhu, nejčastěji prostřednictvím uložení na bankovní účet,
- přesuny - zamezení stop (layering) – zakrytí původu finančních prostředků (může se jednat o různé transakce prostřednictvím účtů, nákupy či prodeje nemovitostí, cenných papírů),
- navrácení (integration) – převedení zisků z nelegální činnosti zpět k jejich původnímu majiteli.

Finanční instituce mohou ze své podstaty nevědomě hrát roli zprostředkovatelů v procesu legalizace.

Jelikož peníze z páčání trestné činnosti mají nejčastěji podobu hotovostních peněz, bývá nejdříve nutné zbavit se množství peněz v hotovosti ve prospěch bezhotovostních peněz, které se dají snadněji převádět – prát, např. nákupem nemovitosti, bezhotovostními přesuny z účtu na účet, následnými výběry v hotovosti či převody do jiných států, vklady/ výběry hotovosti v neobvykle vysokých částkách prostřednictvím bankomatů atp.

K praní peněz však nedochází pouze prostřednictvím zločineckých organizací. Dělají to z různých důvodů i osoby jinak bezúhonné. Jejich cílem může být vyhnout se daním, snížit dividendy akcionářům, obejít devizové překážky aj.

Mezinárodní společenství a zejména ekonomicky vyspělé země si velmi dobře uvědomují hrozby, které pro demokracii představuje rozvoj a internacionalizace organizované kriminality a terorismu.

Za více než 20 let trvání celosvětové a zejména celoevropské systematické kampaně byly v oblasti boje proti praní špinavých peněz a financování terorismu vytvořeny standardy, které kladou více či méně účinné překážky praní špinavých peněz a financování terorismu, a současně byly vybudovány struktury, které mají umožnit účinnou spolupráci různých státních i nestátních institucí, a to jak vnitrostátně, tak i mezinárodně.

3. Právní úprava

V návaznosti na mezinárodní závazky, vycházející především z mezinárodních úmluv a členství v Evropské unii, je problematika legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu upravena i v České republice.

Banka se v oblasti prevence praní špinavých peněz a financování terorismu řídí následujícími právními úpravami:

- zákon č. 263/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu (dále jen „zákon o AML“),
- vyhláška ČNB č. 281/2008 Sb. ve znění vyhlášky č. 129/2014 Sb., o některých požadavcích na systém vnitřních zásad, postupů a kontrolních opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu,
- zákon č. 69/2006 Sb., o provádění mezinárodních sankcí,
- nařízení vlády č. 210/2008 Sb. ve znění nařízení vlády č. 88/2009 Sb. ze dne 16. března 2009, k provedení zvláštních opatření k boji proti terorismu,
- úřední sdělení ČNB ze dne 26. 5. 2009, k některým požadavkům na systém vnitřních zásad, postupů a kontrolních opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu,
- zákon č. 21/1992 Sb., o bankách.

4. Základní pojmy

4.1. Legalizace výnosů z trestné činnosti

Legalizací výnosů z trestné činnosti je myšleno jednání sledující zakrytí nezákonného původu jakékoliv ekonomické výhody vyplývající z trestné činnosti s cílem vzbudit zdání, že se jedná o majetkový prospěch nabytý v souladu se zákonem.

Toto jednání spočívá například:

- a. v přeměně nebo převodu majetku s vědomím, že pochází z trestné činnosti, za účelem jeho utajení nebo zastření jeho původu nebo za účelem napomáhání osobě, která se účastní páchaní takové činnosti, aby unikla právním důsledkům svého jednání,
- b. v utajení nebo zastření skutečné povahy zdroje, umístění, pohybu majetku nebo nakládání s ním nebo změny práv vztahující se k majetku s vědomím, že tento majetek pochází z trestné činnosti,
- c. v nabytí, držení, použití majetku nebo nakládání s ním s vědomím, že pochází z trestné činnosti, nebo
- d. ve zločinném spolčení osob nebo jiné formě součinnosti za účelem jednání uvedeného pod možnostmi a) až c).

4.2. Financování terorismu

Financování terorismu představuje:

- a. shromažďování nebo poskytnutí peněžních prostředků nebo jiného majetku s vědomím, že bude, byť i pouze zčásti, použit ke spáchání trestného činu teroru, teroristického útoku nebo trestného činu, který má umožnit nebo napomoci spáchání takového trestného činu, nebo k podpoře osoby nebo skupiny osob připravujících se ke spáchání takového trestného činu, nebo
- b. jednání vedoucí k poskytnutí odměny nebo odškodnění pachatele trestného činu teroru, teroristického útoku nebo trestného činu, který má umožnit nebo napomoci spáchání takového trestného činu, nebo osoby pachatelů blízké ve smyslu trestního zákona nebo sběr prostředků na takovou odměnu nebo na odškodnění nebo
- c. financování šíření zbraní hromadného ničení, kterým se rozumí shromažďování nebo poskytnutí peněžních prostředků nebo jiného majetku s vědomím, že bude, byť i jen zčásti, použit šířitelem zbraní hromadného ničení nebo bude použit na podporu šíření takových zbraní v rozporu s požadavky mezinárodního práva.

Pro naplnění znaků legalizace výnosů z trestné činnosti, financování terorismu nebo financování šíření zbraní hromadného ničení anebo ke spáchání trestného činu není rozhodující, zda k takovému jednání došlo nebo má dojít zcela nebo zčásti na území České republiky, nebo v cizině.

4.3. AML/CFT (anti-money laundering – combating the financing of terrorism)

Opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti (praní špinavých peněz) a financování terorismu.

Smysl a účel AML/CFT opatření lze rozčlenit do dvou základních bodů:

- zabránění zneužití finančního systému k legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu,
- uchování stop po přesunech majetku, včetně záznamu o tom, od koho, prostřednictvím koho a ke komu se dané prostředky přemísťují.

4.4. Obchod

Obchodem se pro účely zákona o AML rozumí každé jednání Banky s jinou osobou, pokud takové jednání směřuje k nakládání s majetkem této jiné osoby nebo k poskytnutí služby této jiné osobě.

4.5. Obchodní vztah

Obchodním vztahem se pro účely zákona o AML rozumí smluvní vztah mezi Bankou a jinou osobou, jehož účelem je nakládání s majetkem této jiné osoby nebo poskytování služeb této jiné osobě, jestliže je při vzniku smluvního vztahu s přihlédnutím ke všem okolnostem zřejmé, že bude obsahovat opakující se plnění.

4.6. Podezřelý obchod

Obchod provedený za okolností vyvolávajících podezření ze snahy o legalizaci výnosu nebo podezření, že v obchodu užitě prostředky jsou určeny k financování terorismu nebo k financování šíření zbraní hromadného ničení, anebo jiná skutečnost, která by mohla takovému podezření nasvědčovat.

4.7. PEP (politically exposed person) – politicky exponované osoby

Politicky exponovanou osobou se pro účely AML zákona rozumí:

- a. fyzická osoba, která je nebo byla ve významné veřejné funkci s celostátním nebo regionálním významem, jako je zejména hlava státu, předseda vlády, vedoucí ústředního orgánu státní správy nebo jeho zástupce (náměstek, státní tajemník), člen parlamentu, člen řídicího orgánu politické strany, vedoucí představitel územní samosprávy,

soudce nejvyššího soudu, ústavního soudu nebo jiného nejvyššího justičního orgánu, proti jehož rozhodnutí nelze obecně až na výjimky použít opravné prostředky, člen bankovní rady centrální banky, vysoký důstojník ozbrojených sil nebo sboru, člen nebo zástupce člena, je-li jím právnická osoba, statutárního orgánu obchodní korporace ovládané státem, velvyslanec nebo vedoucí diplomatické mise, anebo fyzická osoba, která obdobnou funkci vykonává nebo vykonávala v jiném státě, v orgánu Evropské unie anebo v mezinárodní organizaci,

b. fyzická osoba, která je:

1. osobou blízkou osoby uvedené v písmenu a),
2. společníkem nebo skutečným majitelem stejné právnické osoby, popřípadě svěřenského fondu nebo jiného právního uspořádání bez právní osobnosti, jako osoba uvedená v písmenu a) nebo je o ní povinné osobě známo, že je v jakémkoliv jiném blízkém podnikatelském vztahu s osobou uvedenou v písmenu a), nebo
3. skutečným majitelem právnické osoby, popřípadě svěřenského fondu nebo jiného právního uspořádání bez právní osobnosti, o kterých je povinné osobě známo, že byly vytvořeny ve prospěch osoby uvedené v písmenu a).

Banka politicky exponovaným osobám věnuje vždy zvýšenou pozornost a podrobuje je monitoringu, a to především z důvodu, že může mít PEP jistý politický vliv, díky němuž snáze dochází k uskutečnění aktivit týkajících se legalizace výnosů z trestné činnosti nebo financování terorismu.

4.8. Průkaz totožnosti

Pro účely zákona o AML se průkazem totožnosti (identifikačním dokladem) rozumí platný úřední doklad vydaný orgánem veřejné správy, v němž je uvedeno jméno a příjmení a datum narození a z něhož je patrná podoba, popřípadě i jiný údaj umožňující identifikovat osobu, která doklad předkládá jako jeho oprávněný držitel.

K identifikaci a ověření totožnosti klienta Banka od klientů vyžaduje následující průkazy totožnosti:

- Občan ČR předkládá jako průkaz totožnost vždy platný občanský průkaz.
- Občan země ze skupiny EU předkládá jako první průkaz totožnosti cestovní pas nebo národní průkaz nebo průkaz o povolení k pobytu. Jako druhý průkaz totožnosti předkládá cestovní pas nebo řidičský průkaz nebo průkaz o povolení k pobytu. Vždy jsou to dva různé doklady.
- Občan země mimo skupinu EU předkládá jako první průkaz totožnosti cestovní pas nebo průkaz o povolení k pobytu. Jako druhý průkaz totožnosti předkládá cestovní pas nebo řidičský průkaz nebo průkaz o povolení k pobytu. Vždy jsou to dva různé doklady.

Země patřící do skupiny zemí Evropské unie jsou následující:

Belgie, Bulharsko, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Chorvatsko, Irsko, Island, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko, Švýcarsko, Velká Británie.

Uvedený seznam zemí nepředstavuje seznam členských států Evropské unie, seznam je vytvořen Bankou.

5. Opatření AML/CFT

Právní úprava zákona o AML vymezuje tzv. povinné osoby – banky (viz § 2 zákona o AML) – a jejich povinnosti při realizaci opatření proti praní špinavých peněz a financování terorismu.

Mezi tyto hlavní povinnosti patří:

- identifikace klienta,
- kontrola klienta,

- neuskutečnění obchodu,
- uchování informací,
- oznámení podezřelého obchodu,
- odklad splnění příkazu klienta,
- určení kontaktní osoby,
- školení zaměstnanců,
- informační povinnost,
- stanovení systému vnitřních zásad.

6. Identifikace klienta

Identifikace představuje úkon, který obsahuje zjištění, ověření a zaznamenání povinných identifikačních údajů z platného průkazu totožnosti.

6.1. Povinnost identifikace

Banka je povinna provést identifikaci klienta:

- nejpozději tehdy, kdy je zřejmé, že hodnota obchodu překročí částku 1 000 EUR (nebo její ekvivalent v jiné měně), např. jde o hotovostní vklad na účet v hodnotě 63 000 Kč,
- bez ohledu na limit při:
 - podezřelém obchodu (viz § 6 zákona o AML),
 - vzniku obchodního vztahu,
 - uzavření smlouvy o nájmu bezpečnostní schránky nebo smlouvy o úschově,
 - nákupu nebo přijetí kulturních památek, předmětů kulturní hodnoty, použitého zboží nebo zboží bez dokladu o jeho nabytí ke zprostředkování jejich prodeje anebo přijímání věci do zástavy nebo výplatě zůstatku zrušeného vkladu z vkladní knížky na doručitele.

V případě, že si klient ke svému účtu zřizuje disponenty nebo držitele debetní/kreditní karty, vztahuje se povinnost identifikace dle zákona o AML také na tyto osoby (disponenta nebo držitele klientovy karty), neboť se v takovém případě jedná o vznik obchodního vztahu mezi Bankou a disponentem.

6.2. Identifikační údaje

Identifikačními údaji u fyzické osoby jsou:

všechna jména a příjmení, rodné číslo, a nebylo-li přiděleno, datum narození, dále místo narození, pohlaví, trvalý nebo jiný pobyt a státní občanství. Jde-li o podnikající fyzickou osobu, také její obchodní firma, odlišující dodatek nebo další označení, místo podnikání a identifikační číslo.

6.3. Provádění identifikace

První identifikace fyzické osoby, která identifikaci podléhá, je prováděna zásadně „tvář v tvář“, tedy pouze za přítomnosti osoby podléhající identifikaci, a to na základě platného průkazu totožnosti (vyjma obchodů uzavíraných na dálku).

Samotný proces identifikace spočívá ve vykonání následujících úkonů:

1. ověření pravosti předloženého identifikačního dokladu proti poškození nebo padělání (kontrola, zda doklad nenese známky poškození, není zjevně přepsán, upraven, přelepen, je celistvý a není nijak znehodnocen),
2. kontrola, zda jsou údaje na dokladu čitelné a doklad je platný v rámci expiračního období,
3. ověření shody podoby osoby držitele s vyobrazením na identifikačním dokladu,
4. zjištění, ověření a zaznamenání identifikačních údajů z průkazu,
5. kontrola a zaznamenání druhu a čísla průkazu totožnosti, státu, popřípadě orgánu, který jej vydal, a doby jeho platnosti,
6. zjištění, zda fyzická osoba není politicky exponovanou osobou nebo zda není osobou, vůči níž Česká republika uplatňuje mezinárodní sankce podle platného zákona.

Klient je povinen Bance poskytnout informace, které jsou k provádění identifikace nezbytné, včetně předložení příslušných dokladů. Banka může požívat kopie nebo výpisy z předložených dokladů a zpracovávat takto získané informace k naplnění povinností dle zákona o AML.

Není-li v průkazu totožnosti, na jehož základě je prováděna identifikace, uvedena adresa trvalého nebo jiného pobytu, místa narození nebo údaj o státním občanství, je osoba podléhající identifikaci povinna Bance tyto identifikační údaje vždy doložit náhradním způsobem. Doložení těchto údajů může být uskutečněno buď předložením jiného dokladu, který chybějící identifikační údaj prokazuje a je Bankou akceptován, nebo formou písemného čestného prohlášení klienta. Osoba je identifikována teprve tehdy, jsou-li zjištěny, ověřeny a zaznamenány všechny její identifikační údaje vyžadované zákonem, tedy včetně těch, které nejsou uvedeny v průkazu totožnosti a je třeba je zjistit jiným způsobem, například na základě čestného prohlášení.

6.4. Ověření pravosti identifikačního dokladu a ověření totožnosti klienta

Ověření pravosti identifikačního dokladu a ověření totožnosti klienta je provedeno vždy v rámci identifikace jak nového, tak stávajícího klienta. Pro účely naplnění povinností provádění identifikace dle zákona o AML je klientem myšlen také disponent nebo držitel debetní nebo kreditní karty. Samotný proces ověření pravosti předloženého identifikačního dokladu zahrnuje kontrolu dokladu proti padělání a poškození.

Osoba, která identifikaci provádí, se při provádění identifikace řídí následujícími zásadami:

- a. Při ověření identifikačního dokladu proti poškození nebo padělání je provedena kontrola:
 - zda doklad nenese známky poškození (není zjevně přepsán, upraven, přelepen, je celistvý a není nijak znehodnocen),
 - zda jsou údaje na dokladu čitelné,
 - že je doklad platný v rámci expiračního období.
- b. Při ověření totožnosti klienta je provedena kontrola:
 - data narození klienta a jeho subjektivní porovnání s věkem klienta,
 - vizuální shody pohlaví klienta (tj. nelze akceptovat situaci, kdy doklad předkládá zjevně žena, avšak na dokladu je fotografie muže),
 - podoby klienta a její subjektivní porovnání s vyobrazením klienta na dokladu.
- c. V případě souběžného ověření dvou identifikačních dokladů probíhá kontrola obou těchto dokladů, tedy také kontrola shody osobních údajů v obou identifikačních dokladech.

7. Kontrola klienta

V některých případech je Banka povinna provádět také hloubkovou kontrolu klienta. Ovšem co to znamená pro běžného klienta, který bude nejen identifikován, ale navíc ještě kontrolován? Podle zákona o AML zahrnuje kontrola klienta i získání informací, na co peníze klient potřebuje či jaký obchod hodlá uskutečnit.

Banka provádí kontrolu klienta před uskutečněním každého obchodu, pokud:

- hodnota obchodu prováděného mimo s Bankou uzavřený obchodní vztah dosahuje hodnoty 15 000 EUR (nebo ekvivalentu v jiné měně) nebo vyšší,
- je s ním spojena povinnost identifikace při uzavření smluvního vztahu s klientem (např. při uzavření rámcové smlouvy o běžném účtu) nebo při podezřelém obchodu,
- tento obchod provádí politicky exponovaná osoba (PEP),
- je obchod prováděn s osobou usazenou v zemi, kterou na základě označení Evropské komise nebo z jiného důvodu je třeba považovat za vysoce rizikovou,
- Banka kdykoliv v době trvání obchodního vztahu obchod sama vyhodnotí jako nestandardní.

V rámci kontroly klienta získává Banka:

- informace o tom, za jakým účelem klient obchod provádí a jaká je jeho skutečná povaha,
- informace o vlastnické a řídicí struktuře klienta a o jeho skutečném majiteli,
- informace, z jakých zdrojů pocházejí peněžní prostředky klienta,
- informace o původu majetku u obchodu s politicky exponovanou osobou,
- další informace potřebné ke sledování chování klienta za smluvního vztahu s Bankou a ke zjištění, zda prováděné obchody odpovídají tomu, co Banka o klientovi ví.

8. Rizikový/podezřelý obchod a neuskutečnění obchodu

Rizikovým obchodem je obchod, u kterého lze předpokládat určité riziko naplnění znaků podezřelého obchodu. Pokud se nepodaří vyvrátit všechny znaky rizikového obchodu, stává se tento obchod podezřelým ve smyslu zákona o AML.

Při provádění identifikace může například dojít k následujícím podezřelým situacím:

- klient se odmítá podrobit identifikaci,
- při jednání s klientem se klient chová, jedná nebo vyhlíží neobvykle (např. je doprovázen neznámou osobou nebo sledován, není schopen nebo odmítá sdělit běžné informace nebo jsou tyto informace ne důvěryhodné),
- existuje pochybnost o pravosti doložených identifikačních údajů klienta,
- existuje podezření, že za klienta jedná někdo jiný.

Banka neuskuteční obchod s daným klientem vždy v okamžiku, kdy má podezření na podezřelý obchod nebo má pochybnosti o prováděném obchodu.

- Pro Vaši představu uvádíme situaci, se kterou se můžete setkat při identifikaci Vašeho budoucího disponenta nebo držitele Vaší karty. V případě, že se disponent nebo držitel odmítne podrobit identifikaci, odmítne součinnost při provádění identifikace (např. odmítne předložit identifikační doklad), máte pochybnosti o pravdivosti poskytnutých informací držitelem nebo o pravosti předložených identifikačních dokladů, držitel nebo disponent je osobou, vůči níž Česká republika uplatňuje mezinárodní sankce nebo předmětem obchodu držitele nebo disponenta je nebo má být zboží nebo služby, vůči nimž Česká republika uplatňuje mezinárodní sankce, nelze

příslušný obchod (zřízení držitele včetně identifikace) provést.

V takovém případě jste povinen/povinna tuto osobu odmítnout a o této skutečnosti nás informovat. Provedete to tím způsobem, že neprodleně po tom, co u disponenta nebo držitele zjistíte podezřelé chování, nám na e-mailovou adresu riziko@airbank.cz e-mailovou zprávu a uvedete do ní následující položky:

1. Do předmětu zprávy zadáte „Hlášení o podezřelém obchodu“.
2. Do textu e-mailu uvedete své jméno a rodné číslo.
3. Dále do e-mailu uvedete základní údaje o disponentu nebo držiteli, pokud jste je byl schopen / byla schopna zjistit (u občana ČR jméno, příjmení, rodné číslo, u občana mimo ČR jméno, příjmení, datum narození, státní občanství), a stručný popis situace a podezřelého chování.

O všech informacích souvisejících s tímto podezřelým obchodem a oznámením Banče jste povinen/povinna zachovávat mlčenlivost ve vztahu k třetím osobám, včetně osob, jichž se sdělené informace týkají.

V případě, že Banka nedospěje k vysvětlení a odůvodnění znaků podezřelého obchodu, oznámí tuto skutečnost Finančnímu analytickému úřadu (FAÚ) Ministerstva financí ČR dle postupů stanovených zákonem a svých interních předpisů.